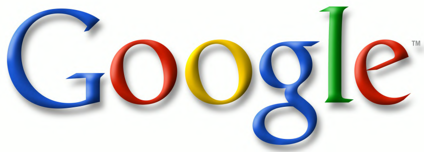
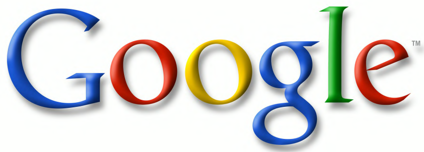
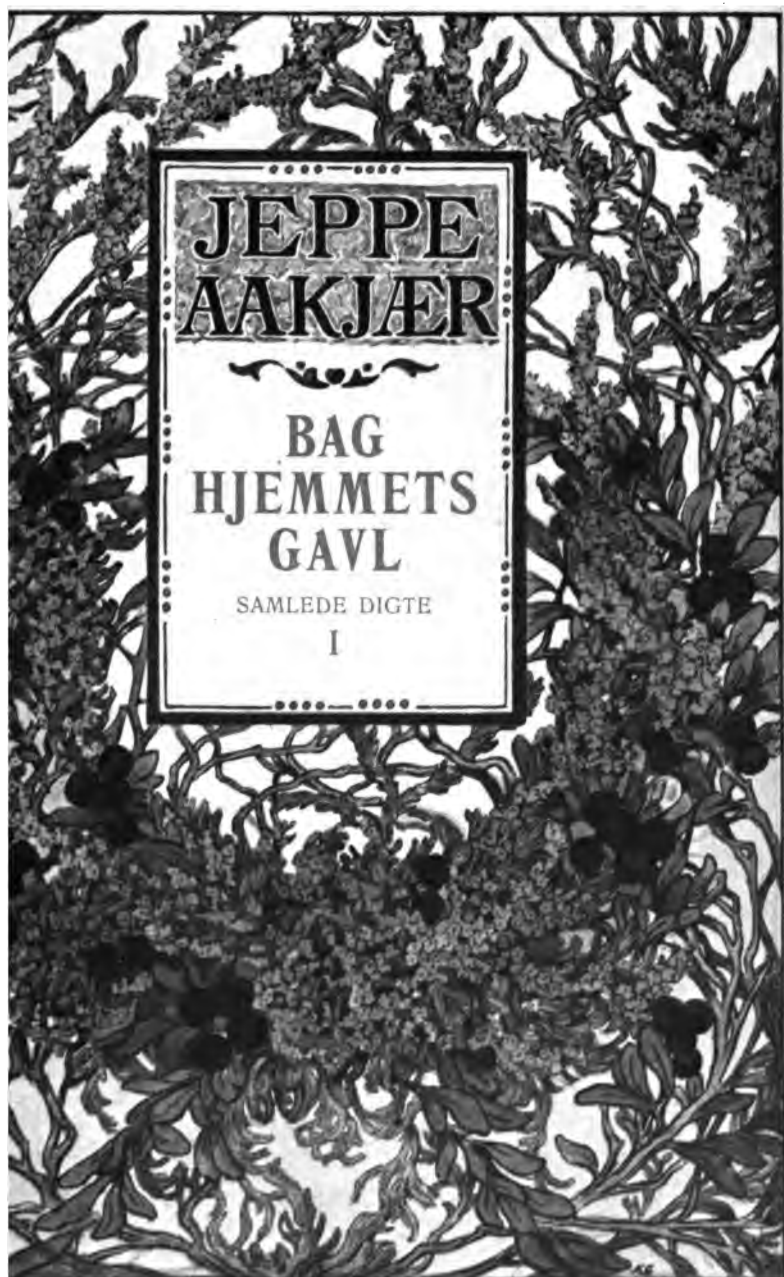

)ENDALSKE BOGHANDEL • NORDISK FORLAG

BAG HJEMMETS GAVL

JEPPE AAKJÆR

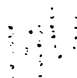
BAG HJEMMETS GAVL

SAMLEDE DIGTE

I

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG KRISTIANIA
1912

FR. BAGGES KGL. HOFBOGTRYKKERI
KØBENHAVN

INDHOLD.

Vugge og Grav.

Ad Hedestier.

FR. BAGGES KGL. HOFBOGTRYKKERI
KØBENHAVN

INDHOLD.

Vugge og Grav.

Ad Hedestier.

DOR

Dawle Taal'.

VUGGE OG GRAV

De røde Plagges Rimmen og de blanke Leers Klang,
det har jeg søgt at fængsle bag Rytmen i min Sang.

KARUP AA.

Nu bleges Himlen, for Sol er nede,
og alt har Kvæget ædt Bugen trind;
der lugtes Pors fra den nære Hede,
og Høduft driver for dugtung Vind.
Glad Hyrdedrengen paa Vajsen synger,
mens Aftengjøgen en Skræppe tynger
og Vibeflokken sin Kile slynger
med hæse Skrig over Karup Aa.

Hult Aaen klunker ved Midnatstide,
naar Maanen skjarer i Pytter smaa
og Taagestøtter langs Bredden skride
og sadle Engene abildgraa.
Da hulker Vandet fra dulgte Kilder,
mens Væslet virmer om Broens Piller,
og Kastevinde gjør Ganeriller
i Maanespejlet paa Karup Aa.

Saa stiger Solen af Morgenbadet,
mens Storken lægger sit Næb paa Hæld,
og Duggen drypper fra Svingelbladet
som blanke Hagl i det sorte Væld;
og Ræven kommer med Rov belæsset;
han laber Vandet, der kringler Næsset,
mens Brisen ringler med Hjertegræsset
paa begge Bredder af Karup Aa.

Vajsen, høj Vej gjennem Engen; *klunker,* klukker dybt; *skjarer,* skinner (af Skjær); *Svingel,* en Græsart.

Her ruger Anden i sivlun Rede,
og Rylen vader paa tynde Ben;
en Gamling lærer sit Barn at mede
og haspe Snøren af Stagens Ten.
Guldsmede straaler som Gudesmykker;
hvor Padderokken paa Roden rykker,
en tandsløv Odder sit Maaltid tygger
med Kind mod Græsset ved Karup Aa.

Men kommer Juli med Brand og Brynde
og svider Pletter i tyndstraaet Rug
og syrner Øllet i baandsat Tønde,
mens Grisen stønner ved maskfyldt Trug:
da slænger Bonden sin Le paa Nakken,
retsindig langsomt han klarer Bakken,
han naar til Engen, han kaster Frakken,
og *Slet* begynder langs Karup Aa!

Den Mand, du tænkte dig mut og treven,
fordi du saa ham i Hytten sidst,
han er ved Stræbet paa Engen bleven
en Skjæmtebroder og Humorist;
han gaar til Knagen, saa Jærnet synger,
det friske Arbejd hans Blod forynger;
kun halvt til Vægten en Byrde tynger
i Høsletstiden ved Karup Aa.

Knagen, Haandtaget paa Høleen.

Ret artigt Pigen maa Riven klemme,
om hun med Leen skal holde Skridt.
Korset og Klokke maa blive hjemme,
saa svulmer Barmen desmere frit.
Hun drejer Riven, saa Græsset stenter
og alle Frøer gjør Testamenter
og rædselslagne fra høje Skrænter
med Plask sig styrter i Karup Aa.

Og Solen bager paa Knøsens Tinding,
mens rapt hans Stryge i Krydsstrejf gaar;
og Slidet slapper hans Bukselinning,
saa Buksebagen til Knæet naar.
Ved Skaarets Ende en Slurk af Dunken,
en Skraa i Munden og Saften sunken!
Saa fat igjen for at øge Bunken
af Hø i Stakke langs Karup Aa!

— Du klare Strøm med de svale Bølger,
der duger Heden saa bredt et Bord,
mit Blik ærbødigt din Krumning følger,
til hvor du dykker i dyben Fjord.
Til dine Bredder min Slægt var bundet,
ved dine Bølger jeg Liv har fundet,
du er som Traad i mit Livsvæv tvundet,
du tungt henskridende Karup Aa.

13/7 1901.

Stenter, springer brat af Sted; *Stryge*, et Hvæsseinstrument for Leen.

MIN HJEMMEN.

Jeg er født paa Jyllands Sletter,
der hvor Lam af Lyngen nipper,
der hvor hvergarnsklædt og liden
Moder tørred sine Stripper.

Helst jeg mindes Sommerkvælden,
naar de tunge Stjerner tændtes,
medens under Portens Mørke
Stud og Hors af Selen spændtes.

Rugen stod mod Lervægsgavlen,
bøjet svagt af Junidræet;
Duggen faldt paa Gjøgens Vinge,
hvor han gol i Hyldetræet.

Koen stod med Reb om Øret
ved en frønnet Vognkjæp bunden
med en Kat paa hver sin Side
og med Drøvets Drevl af Munden.

— Inde var kun lavt til Loftet,
Maanen kasted Lys i Stuen;
Bedstefar i Lædertrøjen
stavred om ved Skorstensgruen.

Strippe, Træspand, hvoraf den ene af Staverne danner Haandtaget; *Dræ,* Kornets Støvblomster; *Drevl,* Dyrets nedhængende Sagl.

Mor gled ind ad Frammesdøren,
slæbende paa Malkespanden;
snart har Koens varme Drikke
fyldt hver Barnekop til Randen.

Far kom kroget ind fra Stalden,
hængte Trøjen op ved Bjælken,
spiste tavs, indtil han sagde:
„Lad os takke Gud for Mælken!“

Bad vi da i Lys fra Maanen,
som kun Børn og Bønder beder,
medens tunge Stjerner tændtes
over brede, tavse Heder.

Decb. 1901.

BARNET OG DEN GAMLE GAARD.

Der laa paa Toften en gammel Gaard
med vinde Vægge og side Tage.
Dens Syld er sunken, men Mindet slaar
sin Kreds derom alle Dage.

Thi der gik Føllet paa slanke Ben,
og Hønen kagled bag støvet Nælde
og Myrer jog over breden Sten,
mens Stolpen frønned af Ælde.

Frammes, Køkken.

Og der staar Mor i sin Bryggersdør
og rækker Far en Taar Urt af Øsen;
han blæser, drikker og blæser, før
han rækker Resten til Tøsen.

Og ind og ud ad den lave Port
som Væ vens Skyttel saa svitter Svalen;
og Solen skinner paa smaat og stort,
og Hanen muntrer med Galen.

— Hvor er nu henne den gamle Gaard,
dens Svalereder bag møre Lægter?
„Det gamle falder, det ny bestaar“ —
er Lov for skiftende Slægter.

Hold op at flagre, du Svalelil,
lad Glemsel tage de gamle Reder;
luk Øjet op, og dit Hjerte til,
det nytter intet, du leder!

De gamle Huse vil styrte om,
de gamle Vaner, de gamle Skikke;
er Marven borte og Skallen tom,
da hjælper Taarerne ikke.

— Men du, som hviler i Vuggen der
og smiler op fra din hvide Pude,
du kjender intet til Livets Færd
og ej til Verden derude.

Du er i Dagens den stride Blæst
en muntert glidende Foraarssvale;
vi andre kives om Lykkens Rest,
du la'r Vorherre betale.

Vi andre ræddes i Tvivlens Nat,
naar Bølgens Vrede vort Lys vil slukke;
du slumrer trygt uden Ror og Rat,
endda *din* Baad er en Vugge.

Sov trygt, du lille, i Vuggen hist,
mens Æblet rødnes i Hast bag Løvet,
og Bygen kommer med stakket Frist
og slænger Frugten i Støvet.

Ja, du skal vokse dig sund og stor,
og du skal altid i Sandhed vandre;
en Dag saa tager *du* Viv og Jord
og bliver Mand som vi andre.

Saa staar du vel, som vi andre staar,
og tryller Ranker om sunkne Stene
og stirrer ud mod en falden Gaard,
mens Solen synker bag Grene.

9/9 1905.

DA DE SKØD TROFAST.

Saa er du død, min lodne Ven,
skudt ned paa maa og faa;
dit Morgenbjæf, dit Aftenskjænd
det svarer aldrig mer igjen
bag Hjemmets Mure graa.

Naar jeg fra Staden vendte hjem
den lange, lange Vej,
og jeg fik Døren lidt paa Klem,
fik hilst paa Mor, fik Skjæmten frem,
jeg spurgte efter dig.

Og sprang du over Tærsklen ind
med Glædeshyl og -Hop,
og klapped jeg dit gule Skind,
da først kom i mit rørte Sind
den rette Stemning op.

Da saa jeg, Hjemmet var som før,
i Mindet ingen Mist,
fra Klinken i den brune Dør
indtil *dit* lodne Skinds Kulør
var alting just som sidst.

Men nu er det en anden Sag,
for nu er du jo skudt;
nu har du haft *din* Dommedag,
din Pande har man sprængt i Kvag
med Rævehagl og Krudt.

Ak, at jeg ej kan hjælpe dig,
at tavs er nu din Mund!
Du logrer aldrig mer for mig,
din Dom den appelleres ej,
du var jo *kun* en Hund.

Men jeg vil sukke næste Aar
og mærke Mindets Brist,
naar jeg paa Hjemmets Tærskel staar
og ser, at i den gamle Gaard
er alt ej helt som sidst.

17/9 1895.

AFTEN-GJØGEN.

O, du min Barndoms glade Fugl,
saa hører jeg dig atter!
Mens Rugen duver tung og gul,
jeg sidder bag en Hyld i Skjul
og lytter til din Latter.

Da stiger for mit Øje frem
de svundne Barndomsdage,
jeg ser paany det gamle Hjem
med Bænk ved Gavl, med Port paa Klem
og Mos paa alle Tage.

Det sukker i de grønne Fleg
langs Dammene i Vesten;
og der gaar Mor bag Ladevæg
og lægger Lat til Nattebleg,
mens Far han flytter Hesten.

Lat, Lærred.

Hør Køllens dumpe Ekkoklang
mod Gaardens hvide Længer,
hvor Mønningstigen staar saa lang,
og Ovnskod og Toggerstang
paa Flintevæggen hænger.

Der stiger Røg fra Nadvergrød;
for Døren svales Øllet;
en Duft af nybagt Sigtebrød,
og lange Lyd af Pumpestød,
mens Karlen vander Føllet.

Og Katten med de stride Haar
er hoppet ned fra Balken;
dens Hale stift i Vejret staar,
slesk-spindende om Mor den gaar,
mens hun ta'r fat paa Malken.

I Bluse, Seglesmæk og Klok
vi Børn om Moder hveger,
mens paa den lyse Stjerneflok,
paa „Pejers Pig" og „Mari-Rok"
hun over Koen peger.

Og Mælken spruder varm og fed,
og Malkekoen dryner,
mens Mor maa gi' os Smaa Besked
om, „hvorfor Stjerner falder ned,
og hvorfor Kornmo lyner".

Ovnskod, Redskab, hvormed Brødet føres ind og ud af Ovnen; *hveger,* farer hid og did; *Pejers Pig* og *Mari Rok,* Stjernebilleder i Orion; *dryner,* undertrykt Brølen; *Kornmo,* natlige Høstlyn.

Og Rugen stod i ydmyg Ro
og drak af Nattesaften,
og Gjøgen hang i Hyldebo
og vippede og skoggerlo,
som her den ler i Aften.

V. 1—3: 6/6 1898, V. 4—9: 14/1 1905.

MORS ROK.

Spurven sidder stum bag Kvist;
saamænd, om ej det fyger!
Kaalgaardpilen piber trist
for Nordenblæstens Byger.
Lul — lul! Rokken gaar
støt i Moders Stue,
og jo mere Vinden slaar,
desmer faar Arnen Lue.

Skarpe Smæld af branket Malt,
og Karters kaade Skratten,
fjerne Grynt af Husets Galt
og Barneleg med Katten —
Lul — lul! Rokken gaar,
flittig Foden træder,
kun saa længe Hjulet staar,
som lille Søster græder.

Far har røgtet Kvæget ind,
med Halmen tættet Karmen,
gnedet Grisens blanke Skind,
at den maa holde Varmen.

Lul — lul! Rokken gaar!
Far mod Stuen stiler,
Mor en Bugt paa Traaden slaar,
ser op paa Far og smiler.

Barnet i sin Mørkningskrog
ta'r søvnig til at gabe,
snart det vil sin Billedbog
af de Smaahænder tabe.
Lul — lul! Rokken gaar!
Ild om Gryden slikker,
Vejrets Svøb om Gavlen slaar,
og Hagl mod Ruden klikker.

Mor kan næppe se sit Spind
og næppe Traaden mage;
hej, da bæres Lyset ind
og stilles i sin Stage.
Lul — lul! Rokken gaar!
Tenens rappe Vinge
over Fyrrebjælken saar
en Skok af Skyggeringe.

Pigen nys fra Gruens Glød
svang bort den sorte Gryde,
sænked den i Sengens Skjød
for Grødens Trods at bryde.
Lul — lul! Rokken gaar!
Nadverbordet samler;
store sidder, mindre staar
paa Bænk og bitte Skamler.

Far ta'r ned saa tung en Bog,
med Gud han hvisker sammen,
famler lidt ved Spændets Krog
og lukker med et: Amen!
  Lul — lul! Rokken gaar,
Ensomheden synger,
Mulmet tæt om Taget staar,
og Sneen gaar i Dynger.

Her ved Moders gamle Rok
hun lærte mig at stave,
synge om „den hvide Flok“
og „al *hans* Naadegave“.
  Lul — lul! Rokken staar!
Men dens Nyn og Sange
vemodsfuldt mod Hjertet gaar,
naar Kvældene bli'r lange.

26/1 1910.

JULEAFTEN.

Og Far gaar rundt paa Loen
og ryster Halm og Havrestraa,
han bærer Vand til Koen
og Mælk til Kalve smaa;
han stikker Hø i Faarets Hæk
og stryger det om Kinden,
imens han glider væk.

Og Katten staar paa Hjaldet
og strækker Hals og springer ned
og mjaver lidt i Faldet
af bare Kjælenhed;
og Hakkelsemaskinens Hug
de skjærer gjennem Kvælden
som haarde, tunge Suk.

Og Far han ta'r nu Limen
og fejer op og rejser Vind,
mens Sølver-Maanestrimen
staar over Tærsklen ind;
han skifter Halm i sine Sko
og sætter Pind for Døren
og skjænker Kvæget Ro.

Saa staar han lidt og grunder
med Øjnene mod Jorden vendt;
han gi'r sig gode Stunder,
for nu er Dagen endt.
Fra Ladetagets gamle Skjæg
det drypper støt og stændigt
mod Syldens gule Klæg.

Saa gaar han hen til Hunden,
der vogter bønligt paa hans Færd:
„Hvorfor skal du staa bunden,
nu Julen er saa nær!"
Dens Lænke klang mod Stenen brat.
Pasop kan næppe sanse,
han springer som besat.

Men bag de lave Ruder
der vikles Dug af Mangelstok;
paa Risten Stegen spruder,
og Mor har sat sin Rok.
En Krans af Gran om Spejlet gaar,
trearmet Julelyset
paa Messingstagen staar.

Stadstøjet frem er hentet,
og Ovnen staar paa blanke Ben,
med Sand er Gulvet strentet
helt ud paa Trappens Sten,
og over Bedstemoders Stol
der straaler Strygejærnet
mod Loftet som en Sol.

Saa træder ind i Stuen
besindigt Karl og Arbejdsmand
og skubber langsomt Luen
ind over Bænkens Rand;
de spejder langs det hvide Bord
og rokker sig til Sæde
foruden mange Ord.

Mor titter frem bag Klinken,
af Skorstensilden rød om Kind.
Far kjender hendes Blinken
og henter Flasken ind;
det stemmer alle Sind i Dur,
den klare, gyldne Vædske
er farvet med „Tinktur“.

— „Fik Øget nok at æde,
og har nu Koen ingen Savn,
saa sæt jer kun til Sæde
enhver i Jesu Navn;
med sulten Mund er ingen glad,
men der er langt til Bunden
i Julens Sulefad.“ —

Snart høres Skeer klinge,
og hvert et Sind er mildt og mæt,
og Duftens fede Ringe
omslutter Skaren tæt;
og Pudlen med det laadne Bryst
ser op fra Bordets Tremmer
i lækkersulten Lyst.

Men ude drypper Taget,
og Himlen staar saa høj og kold:
selv Maanen er nu draget
med Lygten Gud i Vold.
Men langs den mørke, vaade Jord
staar tusind Lys og blamrer
fra Bønders Julebord.

24/12 1902.

MIN FØDEBY.

Der gaar en Aa i min Faders Eng,
den kan jeg ingen Sinde glemme,
den gled som Drøm om min Barneseng
med blød og klukkende Stemme,

den favner varligt en lille By,
hvor Kavlingblomsten er altid ny,
og Aa og Kjær
og Byen her,
det kaldes under eet for Aakjær.

Her kukker Gjøgen saa sent om Kvæld,
mens Høgen spejder fra Kaphøje,
og Alfer danser om Kildens Væld
i Taageskjørt og Kjæruldstrøje,
og Klokken toner saa dybt og stort
om det, vi Mennesker ej fik gjort;
thi Klokkeklang
og Hyrdesang
forenes godt paa grønne Enge.

Her sad vi smaa ved vor Moders Rok
og hørte Speltetenen snurre,
for Døren galed den hvide Kok,
hans Høne sov bagved en Burre;
en Valmu' funkled ved Hjemmets Gavl,
om Syldens Sten jog der Myrekravl.
Maaske lidt smaat,
men dog hvor godt
at mindes sligt blandt alt det store!

Kanske er Æblerne her lidt smaa,
kanske en lille Kjende sure,
men Rugen knejser saa højt paa Straa
og skjæpper godt bag lave Mure.

Ved Davren faar du ej mange Ord,
man gjemmer Skjæmten til Nadverbord.
En Dugfaldsstund
fra Dalens Bund
her raktes mig min Hyrdefløjte.

Har Byen strøget sin tunge Le
og grebet bredt de krumme Knage,
du Mand fra Staden, kom ud og se,
hvor lange Trin en Knøs kan tage,
hvor Neget bindes med lette Baand
af Aakjærpigens adrætte Haand;
hun svigter ej,
men følger dig,
din Hjælp i Høst, din Glut i Dansen.

Omkring *dig* kredser i Sten og Jærn
den vide Verdens Landeveje,
men set af ingen din Arbejdskværn
du maatte bravt i Skyggen dreje.
Saa lev da stedse her i din Dal
med Hedelærker for Nattergal,
og stak dit Hø
ved Aa og Sø
i denne Krans af disblaa Banker.

6/7 1908.

BJERGMANDS-SNAK.

VED EN MARKFEST PAA KAPHØJE 12. JULI 1908.

Midnat. En Snes Hyrdedrenge staar omkring Højen med tændte Fakler og raaber i Takt:

„Bjergmand, Bjergmand, er du derind',
kom ud med di' sytten Egipind'!“

En gammel sidskjægget *Bjergmand* skyder sig i Vejret fra Højens Top:

Aa, ti dog med den Skrigen, dumme Drenge!
Hvi raaber I mig gamle Trold af Senge,
nu Fæet gumler trygt i Bondens Gaard,
og Midnatsklokken rundt i Hytter slaar.
Hvi maa jeg ikke mer i Højen blive
og slibe mine lange Flinteknive,
med hvilke jeg skal Julegalten stikke
og gjerne gad jer allesammen prikke,
fordi I ej kan la' en Stymper ligge.

Hvad raaber *I* om mine Egekjæppe!
Jeg har jo ej saa meget som en Skræppe;
man tager fra mig alt, selv Stok og Sten,
tilbage levnes nogle muldne Ben,
som ingen Djævel gider mer annamme.
Aa, kunde jeg med Flinteøksen ramme
hver Skjælm, der roder i mit gamle Hus
og vælter Dyssens Stene, Sand og Grus
i Haab om Fund af en Stump irret Guld;
dog Gud ske Lov, de mest faar Trynen fuld
af Potteaske og af Ligkist'muld.

Her kommer de med Skovl og Mergelpig
og giver Højens Sider Stik paa Stik
og lytter til, om noget skulde klinge.
Aa, det kan svie i min Bjergmands-Bringe,
saa jeg i Flinteflækker kunde springe.

— Engang de stødte Piggen i mit Laar;
af Harme sprang der Gnister af mit Haar;
min Kone holdt mig ved mit Skjæg saa længe.
Jeg ellers havde langet dem en Flænge!

Se, hvor mit gamle Oldtidshus er plyndret,
hvert Jordskud rodet om, hver Kampsten søndret.
De usle Rester, Pakket ikke tog,
kan næppe dække mer mit gamle Skrog.

Her sidder jeg, naar Tordenregnen falder
i Sommernætter paa mit Lyngtørvs-Hjald;
mens Agerhønen ræd paa Kuldet kalder,
jeg tæller Tiden mellem Lyn og Skrald,
og slikker Luen lang om Lo og Lade,
jeg takker Tor for al den rare *Skade*.

Mest sidder jeg dog i den klamme Jord,
hvor Lyngens Rødder frem af Væggen gror
og sagte i mit side Skjæg sig snor;
der kan i Fred man tænke sig tilbage
til længst forsvundne, gamle, gamle Dage,

da alle Høje var i god Behold,
og man tog Hensyn til en agtet Trold,
der leved end og spiste Ofrets Rest,
da her ved Højen første Gang stod Fest,
og Blodet damped højt af slagtet Hest;
ak, fire Tusind Aar det snart er siden!
Som Karupaaens Vand saa skrider Tiden; —
da var der Sumpe, hvor der nu er Gaard,
og Ulv og Bjørn gik rundt, hvor nu staar Faar.
Jeg har ej fra Historien min Viden,
jeg følger helst min egen Almanak,
i Lyngtavl tegnet over Kistelbak.

Men han, som her blev viet Højens Fredning,
han var en modig, vild, skindkjortlet Hedning,
der faldt i blodig Kamp, i Odins Dyst;
jeg saa dem trække Pilen af hans Bryst.
Hans Grav, hans Sværd, hans Guld det arved jeg.
Hvor det er gjemt? — Det rager ikke dig!

Aa, det er længe, længe, længe siden;
selv flyder jeg nu som et Vrag paa Tiden,
fordømt til Marterbaalet af en Viden
om det, som knap den Lærdes Gisning naar:
Aartusinders mulmslørede: Igaar.

Dog hvorfor dvæle ved et falmet Minde?
Langt hellere sin krumme Nakke stinde
og rende Hornet ind saa dybt, man kan,
i Nutidsdogmets dorske Præstemand.

Saa vil jeg da mit Skjæg paa Natten sprede
og eders Tanker mod min Vaaning lede;
thi ej blot Minder søger mig histnede,
der kommer andre Gjæster til min Rede.

Muldvarpen stikker tit sin kolde Snude
med natlig Raslen mod min Jordtørvsrude;
Skarnbassen løber her og tigger Snus,
en Hestepære faar han i Kardus;
ham kan man ikke ha' i ord'nligt Hus;
det Svin, han gaar med Skrotten fuld af Lus!

Og Tudsen med de mange Vorter paa
hun kommer kravlende paa slimet Taa
ind ad min Dør, saa tit det blot kan gaa,
og med et Svup hun sætter sig paa Bagen,
saa vil hun gnubbes under Dobbelthagen;
men er jeg kort for Ho'det, kan det hænde,
hun faar et Troldspark i den bedste Ende.
Klørattenbenet gaar her tit og pisker;
den ynder godt, jeg sjælden tænder Lys.
I Juninattens første Morgengys
Firbenets Svans mig under Næsen visker.
Og bag ved Ovnen i en rolig Krog
jeg har min Skjødehund, den fede Snog;
han ruger paa en Cyprianus-Bog,
jeg fra en gammel Præst i Sevel stjal
en Nat, han havde sig en Perial.

En gammel Trold han maatte sig jo kjede,
om ikke han fandt paa lidt Spas dernede;
jeg har den nysseligste Fuglerede
med fire søde Hugormunger i,
og naar man bare de smaa Puds vil drille,
aa, saa kan deres smalle Tunger spille
præcis som Brodden paa en tirret Bi.

Ak, de har kortet mig saa mangen Kvide!
Jeg lærer jo de smaa den Kunst at bide
paa rette Sted med Virkning og Forstand,
saa ikke Biddet blir det bare Vand,
men skjult og successive slaar sin Mand.
Jeg holder Knoen hen, de styrter frem,
de hugger til, min S'æl, med Fynd og Klem!
Naar rigtig arrigt de med Halen svinger
og falder an imod min lodne Finger,
jeg ler saa Højens Kampestene springer!
Og har den smaa saa gjort sit Svendestykke,
jeg følger ham til Dørs med mit: Til Lykke!

Helhesten dumper tit min Dør forbi;
for den Slags „fint Besøg" jeg helst er fri,
han er en skumsk Person og gaar og rager
i mange Ting, hvori *jeg* nødig tager.
Han er en Krikke, Fanden engang sko'de,
et Fjols, en Fæhas uden Spor af Ho'de.
Desuden er han ej af rigtig Troldeslægt,
og derpaa maa der lægges megen Vægt.

Nej, saa er Lygtemanden noget andet;
skjønt ogsaa hans Familieskab er blandet,
en Friskfyr er han, det har tit jeg sandet;
kun Skade, Manden stinker saa forbandet.
Jeg ser ham færdes tit langs Karup Aa;
han gaar, som med en Fjandbo-Donner paa,
med Blus paa Lampen og med Lygten tændt
han kredser om det vaade Element.
En Hopsa danser han med Tørveskruen,
og Pyttens Padderokker stryger Buen.

— I Daugbjergdaas der bor min Bedstefar,
med ham jeg fik mig tit en Passiar.
Naar alting tav, og Maanen hang saa klar,
jeg satte mig saa tit paa Højen op,
han sad alt bred og tung paa Daasens Top;
hans Huekvast mig hilsed med et Nik,
hans Pibe damped, Svaret kom og gik;
alvorligt Lyngen nikked til vor Tale;
Fjends Herreds lange, dybt nedskaarne Dale
sig strakte lyttende i Aftensvale;
en Nøkkerose rejste sig paa Taa,
hvor Sivet stod og kæmmed sine Smaa
ved Bredden af en ensom Mølledam;
de lurede, de Skjælmer, men fik Skam;
den Bjergmandstale gik dem lidt for højt,
af Meningen forstod de knap en Døjt.
Det samme gjør vel I, saavidt jeg sér,
nu skal jeg ikke sige meget mer.

O, Bedstefar han har slet ingen Nød,
af Grøftemudder dejgner han sit Brød,
og fra den gamle nære Hønemose
hans Kone henter Vand i sin Stunthose
og holder til hans gamle Mimremund;
kanske en Tudse ligger paa dens Bund,
ah, det var Smaus! Ja, Bedstefar kan drikke,
naar Tørsten tit maa *mig* i Struben stikke.

Vi Trolde kan som andre *sultne* blive;
saa ta'r jeg én af mine Flinteknive
og skjærer mig en lækker Graastensskive
og smører Blevver paa; den Melmad er solid;
man slikker Fingren efter sidste Bid.

Godnat, du gode gamle Aakjær By
med dine Gaarde under Nattens Sky,
dig vil jeg intet ondt, du gav mig Ly
i Højen her. Men Kirken hist i Fly,
der staar og knebrer med sit Klokkebly
ved Aftentide som ved Morgengry,
den sendte jeg en Gang en Mindesten,
som dem man rejser over Kæmpers Ben,
jeg slængte den i Luften med et Kast,
saa Neglene paa mine Fingre brast.
Jeg siger jer, den Sten, den havde Hast!
Men var det ikke ret en evig Skam,
jeg sigted fejl, fik ej paa Taarnet Ram,
til Bunds gik Stenen, plump! i Fleskidam.
Min Kone, som saa til, — hun er lidt hed,
da Stenen rendte vild, hun blev saa vred,

hun hug mig her i Skjægget blindt og brat,
som naar et Lyn slaar ned i Daugbjærg Krat.
Min gik forkert — sligt virker altid klamt —
men Mærens, kan I bande, *den* var ramt!

Farvel, nu skal man ned og pudse Svansen,
om lidt saa ser I mig igjen — i Dansen.
Jeg tager nogle med af mine smaa,
som Pigerne kan ha' at slege paa.

Juni 1908.

GRUNDLOVSSANG TIL FJANDBOERNE.

Der er et Land saa indeklemt
etsteds paa Jyllands Kort;
blev Stedet end af Verden glemt,
saa er det Land dog vort;
thi paa dets brune Tuer
sad vi som Børn og sang,
og fra dets Høje skued
vi Verden første Gang.

Der flyver Viben lavt om Gaard
mod Blæst og Bygevejr,
og Sommeraftnens Tofler slaar
højt over tavse Kjær.
Mod Høstens Tid af Lyngen
der titter røde Bær,
og tusind Lærkers Syngen
dig følger, hvor du er.

Tofler, Bekkasiner.

Og der gaar Solen langsomt ned
imellem Banker graa,
mens Hors naar hjem fra Dagens Bed
og Møllens Vinger staa.
Hen under Himlens Arker
gaar lange Dales Gys,
mens langs de øde Marker
der tændes Lys bag Lys.

Og der er Bonden jævn og støt,
i hvert et Savn forsøgt;
men Savnet gjør ham ej forknyt
og avled aldrig Frygt.
— Han kjørte Sand paa Mosen
og Mosejord paa Sand;
det gav *ham* Gryn i Posen
og Hæder til hans Land.

Hvor Ploven altid holdes blank,
der er ej Fattigdom;
hold Agren ren og Modet rank,
om og din Ryg blev krum!
Thi *Frihed* vil kun dvæle
hos ranke Sind som Gjæst,
men lamme, syge Sjæle
dem fly'r den fra som Pest.

Og naar du henter Traven hjem,
og naar du Engen slaar,
og naar din Plejl med Fynd og Klem
hen over Halmen gaar —

Bed, den Tid Dyrene er i Arbejde; *Arker*, de hvide Fjerskyer.

da husk, at „Grundlovsgaven"
med Junidagens Sol
har Drøjsel lagt i Traven
og Hynde paa din Stol.

Og dette Land saa indeklemt
paa Danmarks vestre Kort —
kanske det dog ej rent er glemt,
blot Sløvhed jages bort.
Og derfor skal du tage
dig Mænd til Folkets Raad,
der frem og ej tilbage
vil styre Tidens Baad!

$^{22}/_{5}$ 1902.

SALLING.

EN SKJÆMTEVISE.

Musen sad ved dine Strande,
skjønt hun blev lidt vaad,
tog sig til den blege Pande,
brast saa ud i Graad,
raabte højlydt: „Her er Degne,
Præster, Provster allevegne;
ingen dog til Musens Glæde
vil *dit* Drapa kvæde.

Har jeg ikke klædt dig Jorden
grøn fra Top til Taa;
gaar der ikke Torsk i Fjorden
større end som saa?

Drøjsel, Forslag.

Du har nok af krumme Bække,
Mel og Gryn i dine Sække,
Gammeløl i Kjæld'rens Mørke
mod en Høstdags Tørke.

— Grevefejdens røde Lue
hærged langs din Kyst,
kasted Blink i Bondens Stue,
Angst i Munkens Bryst.
Har du glemt *Jens Hvas* hin brydske,
eller har du glemt *Kræn Tyske?*
Ak, blandt dine Stormænd alle
nævnes ingen Skjalde!"

— Og hun greb *mig* haardt i Kraven,
skjænked mig sit Kald,
og jeg kasted mig paa Maven,
og jeg blev *din* Skjald.
Se, fra Resengab til Nautrup,
ja, fra Aalbæk Strand til Flautrup,
Lem og Hem og Hjerk og Junget
har jeg dig besunget.

Mellem Sø og salte Sunde
blinker frem et Land;
Ploven ej dets Muld kan bunde,
næppe Spaden kan.

Kræn Tyske, omvankende Bissekræmmer, som døde i Jebjerg ca. 1900.

Alt er fedt og fladt, og Flaget
smælder over Ladetaget,
der hvor Brudeskaren bugter
sig langs Engens Slugter.

Sallingland, jeg vil dig ligne
ved en Bondetøs;
hendes Læber Gud velsigne,
Blikket er en Mø's;
bred er Hoften, fyldig Barmen,
fast er Foden, kjødfuld Armen,
Fjorden kaad og overgivet
ta'r den Glut om Livet.

Salling, dine hvide Stude
lyser langs din Kyst,
dine trinde, rige Brude
er en Bejlers Lyst;
hvilken Rus, ja hvilken Lykke
til et mandigt Bryst at trykke
sammen med en elsket Kone
30,000 Kr.!

Brede Gaarde, store Haver
spredte paa din Muld!
Hvem kan tælle dine Traver,
dine Grisekuld!
Fyrretyve Kirketaarne,
hvide som i Marmor skaarne,
peger tindrende mod Himlen
mellem Gaardevrimlen.

Op og ned i brede Vover
bølger tungt din Rug,
Ternen sejler let derover
med sin blegblaa Bug.
Skov i Øster, Hav i Vester,
røde Hopper, fede Præster —
saadan staar du for mit Øje
set fra dine Høje.

Himmel, skjærm det Folk fra Snue,
skjøt dets røde Føl!
Værn dets Ager, vogt dets Drue:
Sallings Gammeløl!
Lad det bruse, lad det skumme,
lad det Landsens Kræfter rumme!
Sign, o Gud, de fede Stude
og de trinde Brude!

Efteraar 1898.

TIL DEN SALLING HUSMAND.

Fra Grønningør til Livø-Tap
du ser saa skjøn en Kyst,
hvor Holmen nikker som en Knap
paa Fjordens blanke Bryst,
hvor lange Aarer blinker
i Fiskebaades Dans,
mens Brombærranken rinker
om Pigens Vrist sin Krans.

Og bag om Kystens fede Jord,
sig sænker Rugen gul,
mens Bonden sidder strunk ved Bord
og bider bredt af Sul;
hans Datter bærer Spange
om Armen fast og rund;
af Plagge har han mange
og Sølv paa Kistebund.

Fra Gaardmandsjorden udestængt
som mest den Husmand bor,
mens op i Mosens Kroge trængt
han rydded Grund og Jord.
Han har en Ko paa Toften,
en Gris bag Hyldens Læ,
og stadigt Slid for Skoften
gav Gigt og krumme Knæ.

Men Smilet spiller om hans Mund
i fast og munter Skjæmt,
hans Marv er frisk, hans Sjæl er sund,
dens Strenge ej forstemt.
Hans Haab er lyst som Suset
i Sommerskovens Træer,
og Orm i Kjærnehuset
du fandt ej ofte der.

Ja, Hyttens Mand i allen Land
skal rette Ryggen op
og holde mod Forsagthed Stand
og gaa i sluttet Trop;

da skal hans Kvinde mættes,
hans Barn faa buttet Kind,
de lave Døre lettes
og Lyset strømme ind.

Naar Spaden atter hviler glad
i arbejdsvante Haand
forvandles til en Perlerad
hvert rustent Slavebaand;
da skal hver Taare tørre,
der randt i Armods Gys;
da bliver Jorden større,
og Rummet fuldt af Lys.

Juni 1910.

MAAGEN.

Vær hilset du Maage paa Sallinglands Kyst
med Stormenes Stænk paa dit skumvide Bryst,
med Brændingens Tang om din buttede Taa —
du Vejlernes Vægter, hvad vogter du paa?

Du lægger saa kjælent dit Hoved paa Sned;
saa har du en Rede bag Rørholmens Bred;
du næbber saa tænksomt dit dunede Skrud;
saa venter du Unger, før Ugen gaar ud.

Og tripper de frem under Rørenes Skjæg
med spæde smaa Spor over Vadernes Klæg,
da dikker dit Hjerte af moderlig Lyst,
da glimter din Vinge saa vidt under Kyst.

12/6 1908.

JAGTAFLYSNING.

Nu ages langsomt hjem det gule Korn,
og Jæg'ren støver af sit Krudehorn;
paa Turnipsmarken mellem Brak og Sæd
der sidder Haren vejrende og ræd;
thi den har hørt det vilde Varselsbud,
der hedder Jagtsæsonens første Skud.

Jeg lider ej det fejge, skumle Knald,
der bringer fattigt Dyr til Død og Fald;
og derfor raaber jeg til „Jenle"s Harer:
Bliv smukt hos mig, her lurer ingen Farer!
Blot I paa eders lange, laadne Bagben
kan naa *min* Skjelgrøft bag de røde Tagsten,
da skal I springe paa min Kløvermark
saa trygt som hist engang i Noæ Ark!

— Du lille Hare paa den bløde Fod,
du tog vel aldrig Præmie for Mod;
du vælger Flugt, hvor Kampen ej er lige;
det gjør selv Jæg'ren i Alverdens Krige.
Naa, lad dem skjælde dig for hvad de vil,
du hører dog det danske Landskab til.

Her glæded du mig mangen Morgenstund,
naar Bølgens Skvulp gik blødt om Vigens Rund,
og Anden dykked ned til Fjordens Bund
for Motorbaadens fjerne Skruelarm;
da stod du som en Stribe for min Karm!

En mørkgrøn Sti du gjennem Duggen drog,
den vaade Kløver dig om Øret slog,
en daglys Stemning jog med dig forbi.
Fra dine Poter stænker Poesi!

Thi lyses herved Fred om dig og dine!
Her skal ej Haglen dig om Øret hvine.
Du muntre Løber for min Gud: Naturen,
jeg vil ej se *dit* Blod i Agerfuren,
jeg vil ej finde dig i Haslens Læ
med Laaret knust, med overskudte Knæ.
Spring du som hidtil over „Jenle"s Banker
saa fri, saa glad som mine egne Tanker!

Naa, denne lange Harepoesi
for Høstens Aasyn konkluderer i,
at kommer her en Mand med Bøss' og Taske,
han skal gesvindt med mig til Fogden traske!
Om Søndagsjæger eller Hverdags-Skyder
han rammes her af Lovens: „Jeg forbyder!"

29/8 1907.

HJEMME.

Det lærte en Sanger paa Modgangens Sø:
Der skal *to* til at leve, kun *een* til at dø.

Der er saa stille i Huset,
for nys gik Natten forbi;
en Flue brummer i Kruset,
og Uret paa Væggen slaar ti.

Jeg sidder og tumler med Tanker,
som Dagen nægtede Form;
det skygger fra Vildvinsranker,
paa Ruden kryber en Orm.

Fjernt tripper det nede i Stuen;
det er min elskte, min Skat,
der løfter de Kjedler af Gruen
og sætter i Orden til Nat.

Hun bærer ind fra Altanen
Geranien gylden og varm;
som Børn i Slummer saa hælder
de Kronerne mod hendes Barm.

Da knirker det stille ved Karmen;
ind vælder saa frisk en Luft;
hun kommer og klapper mig Armen,
jeg kjender Geraniens Duft.

Hvor Tanken og Rimet ej dækker
Papirets ventende Blad,
en dugget Reseda hun lægger
og smiler skalkagtigt og glad.

Hun svøber min Lok om sin Finger
og nærmer sin dunede Kind;
hun peger mod Ormen, der svinger
som jeg i sit selvgjorte Spind.

Med Lempe, og Tanden i Læben
hun fjerner den frygtede Pen
og skrider nu, kjæk i sin Stræben,
imod sin afvæbnede Ven.

Hun taler om Maane bag Skove
og trækker Gardinerne til,
saa hvisker hun: „Nu skal vi sove!“
Jeg svarer: „Ske som *du* vil!“

15/10 1906.

JULEBREV TIL HJEMMET.

Hvor Marken standses af frønnet Led
og Engen er Aaens Næste,
der ligger en Gaard i Julefred;
den vilde jeg gjerne gjæste.

Og Bjælken spænder saa tungt i Loft
i denne Mindernes Bolig;
hver Mus i Halmen, hver Spurv paa Toft
de pipper til mig saa fortrolig.

Jeg synes de Spurve kalde mig hjem,
jeg ser et Lys bag en Rude,
jeg skimter en Dør, der aabnes paa Klem
for en, som altid er ude.

Aa, laan mig din Vinge, du Spurvelil,
ej bare din Pippen og Klage,
da uden Tøven med Sang jeg vil
mod Hjemlandskysterne drage.

— Vær vakkert hilset, du Søskendflok
i Gaarden, hvor Dugen nu bredes,
hvor Faders Spade og Moders Rok
endnu med Ærbødighed fredes!

Og se jer saa frem ad den østre Port
og ud ad den vestre Længe,
da har I et Syn saa omspændende stort
af Aa og Agre og Enge.

Da mindes I alle den sære Tid,
vi vanked der svedig og bøjet,
med Skovlen paa Nakken, med Hjertet i Strid,
med Udfartslængsler i Øjet.

Da mindes I ogsaa de gamle to,
der nu holder Jul med hverandre
etsteds, hvor Lykken er mere tro
end her, hvor vi bævende vandre.

Jul 1902.

PAA KJÆRE GRAVE.

I.

Saa mangen Slægt lig knækket Rør
sank ned for denne Kirkedør.
Velsignet I, som segned her
i Læ for Sorgers Bygevejr.

II.

I ærlig Kamp, i ydmyg Tro
I stille stred for Børn og Bo.
Slog Kornet fejl paa karrig Jord,
I rejstes ved et Fadervor.

Jan. 1910.

EN MINDESTEN
PAA MIN FØDEGAARDS MARK.

Her vendte Far sin Plov, aa, saa mangen, mangen Gang,
naar Graalærken højt over Sandmarken sang.
Her gik min stille Mor i sin grove, graa Kjol
og saa med tynget Blik mod den synkende Sol.
Thi satte eders Søn denne liden graa Sten
til Minde om en Færd, der som Duggen var ren.

Febr. 1907.

SVALEN.

Hør hvor let dens Vinge smækker
mod den tunge Kløverdusk,
mens den som en Skyttel lægger
Farten gjennem Røg og Rusk.

O, du lille verdsligkaade,
Flugtens fødte Favorit,
som til Livets tunge Gaade
ikkun har et let „Kvivit!"

Vilde du kun tit mig følge
lig en lille venlig Aand,
som du nu paa Luftens Bølge
næsten strejfede min Haand!

Vilde du kun tit mig lede
som i hine fjerne Aar
paa min Barndoms tunge Hede
til min Faders lave Gaard!

Aa, naar du paa Blæsten vendte
og mig i mit Ansigt saa,
var det næsten, som du kjendte
Barnesindets Sorger smaa.

Ja, det var som om du tøved
et Sekund og fritted mig:
„Hvi er lille Bror bedrøvet,
hvorfor ikke glad som jeg?“

Men naar du saa Gaarden stige
bagom Kaalgaard-Popler frem,
svandt du langs det lange Dige
— for at følge andre hjem.

Sildig Aften, tidlig Morgen:
samme Flugtens muntre Sting;
samme Svinden, tyst, forborgen,
som var Sagen ingen Ting.

— Naar en Dag mit Blik skal briste,
og min Aand skal flagre frit,
ban du Vejen for min Kiste
med dit elskede: „Kvivit!“

12/11 1908.

KARLSVOGNEN.

I det vældige Rum, hvori Kloderne svæver,
hvor de drager som Flager af Mulm og af Lys,
hvori Stjernernes Tusinder flimrer og bæver
under Almagtens Pust og det eviges Gys —

I det Tavshedens Dyb er du sat til at vandre
med din knækkede Stang omkring Nordboens Pol,
og naar Jordbuens Skygger har taget de andre,
staar du lige ukuet, syvstjernede Sol! —

Jeg har talt dine Hjul, før jeg knap kunde stave,
jeg har ridset *dit* Billed i Rudernes Rim;
jeg har set dig saa stor over sneede Grave,
men saa bleg, naar det gjæred i Vaarnattens Kim.

Laa jeg skræmmet i Drømme om Farer derude,
og jeg løfted fra Puden min brændende Kind,
stod *du* tindrende tavs i min øverste Rude
og gød lysende Fred i mit barnlige Sind.

Du har fulgt mine Fjed paa den drømmende Hede,
hvor i Dalen jeg søgte det vildfarne Lam;
naar bekymret jeg standsede, træt af at lede,
stod dit Billed og skjalv i den porskranste Dam.

Naar det braged om Natten i Isgangens Panser,
medens Nordlyset drev sin fortryllende Leg,
og *din* Vogn blev beskudt med forsølvede Lanser,
stod hos Far jeg ved Gavlen og stirrede bleg.

Du har lyst paa min Sti over rimslagne Enge,
hvor i Mørket sig vender det frysende Kvæg,
du har kortet min Kvæld, naar jeg ventede længe
med det rullende Skud bag de dølgende Flæg.

Du har tryllet mit Sind, saa jeg knap kunde sove,
naar du spejled din Pragt i den mørknende Fjord,
du har baaret min Drøm gjennem slumrende Skove
med dit funklende Hjul og din Stjært imod Nord.

Naar det lyste bag Krat af den segltynde Maane,
og det suste saa sagte i Midnattens Siv,
har jeg skimtet *dit* Hjul bag den vigende Blaane
med min skjælvende Arm om den elskedes Liv.

Du har løftet min Sjæl mod det eviges Vrimmel,
naar jeg stirrende stod paa min natvaade Toft,
og min søgende Tanke omsvirrede svimmel
som et usseligt Møl under Stjernernes Loft.

Da den urfødte Mand havde hvælvet sin Hytte,
stod du lysende højt for hans skinddækte Dør,
og *hans* Slægt vil du se som Udslettelsens Bytte,
thi for dig er Aartusind som Hug gjennem Rør.

Se, du løfter din Lygte i Lidelsens Nætter,
og de døende Slægter du lyser paa Vej;
naar *min* Kvæld stunder til, og sig Skyggerne tætter,
lad mig lukke mit Blik om en Straale fra dig!

$^{21}/_{1}$ 1906.

Blaane, Sky.

IMELLEM TO MØRKE HØJE.

Imellem to mørke Høje
jeg vogted som Barn min Faders Faar,
og Mulden gav mig sin Møje,
og Solen flammed mit Haar.
Men Verden tindred i Dis og Drøm,
og Barnelængslerne vimred
som Siv i den dybe Strøm.

Imellem to mørke Høje
der saa jeg dig, Mor, saa trælsomt gaa
med Sorg i det søgende Øje
og Tørklæd' om Tjavser graa.
Der kom du saa tit og strøg min Kind,
og Strikkepindenes Tinglen
lød sølverne ømt til mit Sind.

Imellem to mørke Høje
Fuldmaanen saa jeg for første Gang,
som langt i Havet en Bøje
i Himmeldybet den hang.
Jeg fulgte dens Vej over stille Land
saa mangen daarende Aften
langs Bækkes klukkende Vand.

Imellem to mørke Høje
jeg stirred mod Tordenens Lynildsskrift,
saa Rugen lydigt sig bøje
for Bygens voldsomme Drift.
Saa blev jeg blandt tvende Mødre delt,
min egen Mor og Naturen,
og ingen jeg svigtede helt.

Imellem to mørke Høje
kom Kysset til mig paa bitte Sko,
foran mig i Skjørt og i Trøje
det stod i Lyngen og lo.
Da blev mit Hjerte saa fuldt og trangt,
men da jeg vilde det fange,
det ilede milelangt.

Imellem to mørke Høje
jeg ledte med Nyn mit Plovøgsspand,
mens Skyggen fra lyngladne Fløje
laa tungt paa det stride Sand.
Og svandt alt Lys af mit Digt en Stund,
da var det de Højes Skygger,
der mørkned mit Sangvælds Bund.

Imellem to mørke Høje
der vilde jeg gjerne sænkes ned
en Dag, om det kunde sig føje,
da Byggen af Skederne skred.
Saa havde jeg fundet det gamle Spor
og kunde nu evigt slumre
i Hjemmets hellige Jord.

4/1 1909.

JYLLAND.

Der dukker af Disen min Fædrenejord
med Aaser og Agre og Eng;
med Ryggen mod Syd og med Taaen mod Nord,
den redte bag Sander sin Seng;
dog ej for at sove retfærdiges Søvn,
thi sjældent er Landet i Ro,
    men Stormene gaar,
    og Brændingen slaar
paa Kysten med djærveste Kno.

Der ruller de Bække saa tungt gjennem Dal,
langmodigt ta'r Aaen imod
og skrider til Havs i en sindig Spiral,
forinden den drev det til Flod.
Men hvor den kan glitre en Sensommerkvæld,
naar Laksen gaar op mod dens Strøm,
    naar Siv og naar Flæg,
    faar Dugstænk i Skjæg,
og Dagen gaar bort som en Drøm.

De bredeste Enge, jeg nogentid saa,
her duger det mossede Svær;
blankhornede Høvder paa ravgullig Taa
gaar rundt i de knortede Kjær.
Her vokser sig Plaggen saa trind om sin Lænd
i Højengens vældende Saft;
    saa rød er dens Lød,
    dens Mule saa bløl,
dens Koder de fjedrer af Kraft.

Og Ræven han slikker bag Diget sit Ben
og soler sin syndige Krop;
og Haren hun snuser til Agerens Sten
og gjør over Stubrene Hop;
og Odderen plumper i favnedybt Høl,
for Jæger og Hund i Behold,
men Hjejlernes Hær,
den flokker sig der,
hvor Hugormen lurer i Knold.

Mørkt stiger en Høj over Kornhavet op,
med Blaabær og Lyng er den klædt;
blandt Risenes Ranker en Lærke med Top
sig gynger og kvidrer saa spædt.
Det bølger af Rug imod Kimingens Rand,
i Dale, paa Banker den staar,
faar Runding og Form
i Godtvejr og Storm
som Barnet, mens Gængerne gaar.

Det lufter i Lyng, og det ringler i Rug,
det sprager i Agrenes Straa;
højt Skyerne drejer den dampspændte Bug
og skygger en Stund for det blaa.
Vildt Bierne tørner om Husmandens Gavl
mod Kuben bag Grønkaal og Løg.
I Udflyttergaard
mod Porthjaldet slaar
et Ekko af rimmende Øg.

Her laa der engang paa en spergelgrøn Toft
et Hjem med sin Skorsten paa Hæld.
Det havde en enkelt Rad Pølser paa Loft,
men ellers kun Armod og Gjæld.
Dog havde det Svaler bag Forstuedør
og Blomster om Sokkel og Syld
og Malurt paa Væg,
og Hønen la' Æg
i Skjul af den krogede Hyld.

Der sad hun og spelted min bøjede Mor,
indunder den Bjælke saa lang
og delte sit Bryst mellem mig og min Bror,
imens saa vemodigt hun sang.
Nu ligger hun hist under Stendigets Hæld
i Krogen, hvor Valmuer staar;
gjør Verden Fortræd,
tog Sorgen min Fred —
saa sagte med Laagen jeg gaar.

Hvad var vel i Verden det fattige Liv
med alt dets fortærende Tant,
om ikke en Plet med en Dal og lidt Siv
vort Hjerte i Skjælvinger bandt!
Om ikke vi drog fra det yderste Hav
for bøjet og rynket at staa
og høre de Kluk,
de Mindernes Suk
fra Bækken, vi kyssed som smaa!

Velsignede Land, hvor i Stormvejret bor
et Folk, som er øvet i Savn,
jeg ejed vel aldrig et Gran af din Jord,
som hjemløs jeg kvitted min Stavn.
Du rakte mig ud fra dit stenede Krat
en Høstnat saa kroget en Stav.
Naar Staven er brudt,
og Livsgangen slut,
kanske du da skjænker en Grav.

V. 1—8$^{1}/_{2}$: $^{20}/_{4}$ 1901, Slutningen: $^{10}/_{11}$ 1904.

AD HEDESTIER

Skyer over Himlens Blaa —
   lad dem gaa, lad dem gaa!
Porsens Busk langs Hedeaa —
   lad den staa, lad den staa!

PAA HEDENS HØJE.

Snart er du slettet ud, mit Barndomsland,
hvor Rylen pylred om sin simple Rede,
hvor Porsen stod i Krans om stille Vand,
mens Maanen svæved over Moser brede.
Vemodigt gaar mit Blik blandt tavse Minder
som før, naar Duggen døbte *Barnets* Kinder.

Jeg ved det vel: Min Sorg er i det blaa;
Kulturens sko'de Spand sin Vildvej drager;
man river ikke Døgnets Vogn i Staa,
fordi et stakkels Digterhjerte klager;
maaske dog en sig ømt til Redning bukker,
før Furen sig om Lærkens Unger lukker.

Kun Ros til dig, du Rydningsmand, der lod
dit Plovjærn synge gjennem Sandets Øde,
der søgte Guldet under Gyvelrod,
men fandt kun Skuffelser og fattig Føde!
Hver Graastensblok, du kan af Lyngen lirke,
skal staa som Bavta over ædel Virke.

Thi Ploven, Ploven maa jo ha' sin Gang,
selv hvor den flænser vore Minders Have;
den skrider fremad med sin vilde Klang,
og flytter stille Danmarks Gjærdestave;
den kan ej agte, om en Orm i Furen
blev sønderlemmet under Jærnets Skuren.

Og dog — hver Gang jeg staar paa Hedens Høje
og vender Blikket mod den vante Grund,
da brister der en Taare i mit Øje,
og Klagesange vælder i min Mund:
Er det den Jord, hvor jeg som Barn har leget,
den Lyng, det Kjær, jeg kaldte højt: mit eget?

Hvor er da Vibetrækkets Graavejrs-Sus,
det Tungsindsdrag igjennem Jyllands Nætter,
og Lyngtørvsdiget bag det hvide Hus,
hvor Solen tørred Hyttens Mælkesætter,
hvor er det gamle Led, hvor Gjøgen kukked
hver Livsens Kvæld, naar Portene blev lukked?

Og hvor er du, min blide Klokkelyng,
der skjalv saa ræd i Aftnens første Brise,
og Ulvefodens vilde Bændelslyng,
og Leverblomstens blege Øjenlise?
Spørg ikke mer! Hver Blomst i Lyngen ender
med Top og Tavl som Trævl om Harvens Tænder.

Som fremmed gaar jeg i min Barndoms Kjær,
ej Siv, ej Bær, ej Busk blev Mindet levnet;
Gulspurven smutter ikke mere der,
Blaaternen er med Skrig fra Stedet stævnet;
kun hist ved Mosen, langs dens brune Rande
end Humlen drikker Mjød af Lyngens Kande.

O frie, lyngombarmede Natur,
hvis Ensomhed saa tit min Pande dugged,
min Sjæls Husvalerske i Mol og Dur,
som jeg en Flygtning og en Udelukket.
Som Digt og Æventyr, som Trold i Bakke
du enes aldrig godt med Plov og Hakke!

Men I, som skrider nu med Maalesnor
henover Jyllands fattig-brune Hede,
som leder Slavekobler i jert Spor
og skræmmer Hjejlen bort fra Æg og Rede,
I kan vel taale denne ene Stemme,
der synger om en Fryd, jeg ej kan glemme.

Ja, I, som stykker Lyngens Rester ud
i husmandskarrige smaa Firkantsbidder,
som bytter mod Plantagers Bjergfyrsklud
hin høje Alvor i de vilde Vidder,
I skal engang paa Eftermælet bøde
for denne „Daad“, naar den er stemplet: Brøde!

Mit Fædreland, hvor nært dit Syd og Nord,
hvor snart man kan til dine Grænser kjøre!
Dog rig, mangfoldig var mit Hjemlands Jord,
nu bli'r det ogsaa snævert indendøre;
fra Sønder rykker ind Plantagers Stimmel
og sætter Skodder op for Jyllands Himmel.

Naar før jeg stod ved Hedens lave Rande,
saa Lokkelegen over Aaser blaa,
saa Ørknens Sky paa fjerne Højder strande,
det var, som om et Aasyn paa mig saa.
Det Aasyn har I brændt med Ild og Aske
og givet det en tom og fremmed Maske.

Lad Skoven spejle sig i Bæltets Vove,
lad Bøgen samle Marv om Øresund,
men fri den *jydske* Mand for Prøjserskove,
der gjør ham fremmed paa hans egen Grund;
med *Hedens* Alvor er hans Sjæl fortrolig,
den lagde Højhed om hans lave Bolig.

Spar denne Rest af hærdet Urtidsjord,
den Solfaldsbro, den Blæstens brune Bane,
hvor Oldtids Sti sig dulgt i Lyngen snor,
og Luftens Syn slaar ud sin lyse Fane.
Lad ikke haant om Hedens „golde“ Gave;
det Land er fattigt, som er *idel* Have.

Naar Rugen gynger paa sin grønne Skaft,
og Hjejlen fløjter blødt mod Aftentide,
da nyder Bonden ret sit Forspands Kraft
og nynner ved at høre Ploven skride,
da føler han hin Grund ved tusind Traade
at være slynget i *hans* Livsdøgns Gaade.

— Se den, som fik en Minderest i Klemme,
som saa sin Barndoms Lykkeland forraadt,
han synger mest med Skjælven i sin Stemme
og gaar ad Stier, andre ej har traadt.
Jeg har nu bedt for Jyllands brune Hede;
der burde *bydes*, hvor jeg *kun* kan bede.

Far varsomt, I, som skalter med en Jord,
I ej har traadt med Barnets myge Fødder;
den ved kun slet, hvor Lyngens Lykke bor,
der ej har leget ved dens brune Rødder.
Men brænder I end Gyvlens sidste Ranke,
I brænder ej mit Digt og Digtets Tanke!

28/1 1906.

VI ER SIV.

Første Siv:

Lille Bror, hvad var der fat,
saadan som *du* peb i Nat?

Andet Siv:

Aa, jeg drømte noget stygt,
saa jeg skjælver end af Frygt:

Tænk, der kom en fæle Mand,
af hans Mund der stak en Tand,
og den bed mig ved min Rod,
saa det isned alt mit Blod.
Aa, han var saa ond og sort.
Bare han er kommen bort!

Vi er Siv, vi er Siv,
vi maa vare paa vort Liv!

Første Siv:

Det var nok den fæle Plov,
han som roder bag hin Skov;
han er ond; men Gudskelov,
kommer han vist aldrig her
i det gamle Knoldekjær..

Men hos mig en Hare laa,
aa, saa blød at slege paa;
for jeg strøg ham med min Dusk
ad hans lange Ørebrusk;
se, der sidder Haar endnu
i min Dusk af Pelsens Lu.

Andet Siv:

Han er vist en farlig en,
saadan han kan bruge Ben;
det er sært at tænke paa,
naar en anden en maa staa.

Første Siv:
Bare han kom snart igjen
til mit lune Leje hen.
Man er næsten som et Træ,
naar man saadan kan gi'e Læ.

Vi er Siv, vi er Siv,
men *vort* Liv er ogsaa Liv.

Andet Siv:
I *min* Busk en Angemus
har sit lille tætte Hus;
jeg kan føle den har smaa,
fire, blinde, perlegraa;
naar den gamle gaar sin Vej,
piber de omtrent som jeg.
For i Dug med Maaneskin
smutter Musen ud og ind.
Har *jeg* Dug i Dusken graa,
staar den paa sin Bagbens-Taa,
og saa langt den smaa kan naa,
slikker den mit glatte Straa.
Det er næsten som et Kys.
Den er sød. Der er den! Tys!

Første Siv:
Hvad er det for tunge Stamp?
Kuskeraab og Hestetramp!

Andet Siv:
Jorden gynger, hvor *jeg* staar.

Første Siv:
Skagler slider i *mit* Haar.
Harelejet trædes ned!
Noget koldt ved Roden gled . . .

Andet Siv:
Aa, der er den sorte Mand
med den lange, krumme Tand!

Første Siv:
Ja! Jeg ser ham: Ploven, Ploven,
fra den anden Side Skoven!

Skaan os, Plovmand, lad os staa!
I min Busk en Hare laa!

Andet Siv:
Og *min* Mus har fire smaa!

Vi er Siv, vi er Siv!
Vi har kun det ene Liv!

Første Siv:
Av! nu kløved han min Rod!

Andet Siv:
Aa! nu sled han bort *min* Fod!

Vi er Siv, vi er Siv!
Vi har intet Krav paa Liv!

$^{31}/_{1}$ 1906.

SAADAN GAAR DET —

Der gik saa krumme Veje
ned til den blide Aa,
hvor Padderokker neje
om Ællingerne smaa —

Hvor Baaden sagte strammer
den tynde Hampesnor,
og Trævlekronen brammer
i blegrødt Silkeflor —

Hvor Gjedden staar og stirrer
med gnavent Underbed,
mens smaa Libeller svirrer
sylfidelet afsted —

Hvor Rylen gaar og nusser
blandt Breddens vaade Sten,
hvor Viben Vingen pudser,
og Storken viser Ben.

Men saa kom Industrien
og saa paa den Idyl;
den aged ud paa Engen
en hæslig Masse Fyld.

Den tinged og den tegned
og rammed Bjælker ned;
i sytten lange Uger
gik hundred Mand og sled.

Da letted Stork og Ryle,
i Skræk de langvejs for;
selv Baaden rædselslagen
rev ud sin Hampesnor.

Og Aaens Vande vred sig
i Skum om Værkets Hjul,
og selve Gjedden bed sig
i Kjæben i sit Skjul.

Men Dampens Dæmon snøfter
urolig Dag og Nat,
og kjækt Fabrikken løfter
sin sodbedække Hat.

Dens Varer er de bedste,
dens Ry er viden kjendt;
afvigte Vinter gav den
sin Stifter ti Procent.

5/8 1899.

HEDELANDET

Du sære Land,
du mørke Land,
med Faaredrift og Studespand,
med ilde Avl
i Sandjordstavl,
med Stormes Gys om Grund og Gavl!

Dit lave Træ
fik kroget Knæ
i Vestenvind og Østenlæ;
din Byg frøs ud
i Nordenslud,
til skurvet Jord *for* skarp en Lud.

Din Bedeflok
har Tæger nok,
men rag og strid er Uldens Lok;
dog Faders Sok
og Søsters Klok
ved den fik Traad paa Moders Rok.

Et magert Land,
et fattigt Land,
og jævnt — i mer end een Forstand;
skjønt nok af Sten
langs Agerrén,
du har af *Klipper* ikke een.

Din Arv er Sand,
dit Raab er: „Vand!"
Skjønt ogsaa her sies Mælk af Spand;
blev Solen hed
og Kosten led,
den bragte tit en Skorpe ned.

Din Lyng var høj,
din Al var drøj,
og Rydningsværket ingen Spøg,

men Ilden sved,
og Spaden bed;
om Resten ved hvert Barn Besked.

Den jydske Mand,
som her tog Land
med langt til Gud og langt til Vand,
hvor holdt han ud
i Ugers Slud,
naar al hans Trøst var Ko og Stud?

Saa spurgtes tit;
han grunded lidt
og svared saa: „*Hvem* vælger frit!
Jeg fødtes her
i Hytten der
bag Kaalgaarddigets Poppeltræ'r.

Der leved Mor,
til jeg blev stor,
saa fik jeg Hyttens Gjæld og Jord;
et brydsomt Værk!
men jeg var stærk,
og jeg tog Skæbnen i dens Kværk.

Og Hytten her
den er mig kjær,
naar Sperglen gror og Rugen dræer;
dens Karm er vind;
men Solens Skin
naar selv ad skjæve Ruder ind."

Med slige Ord
din jydske Bror
vil møde dig paa stormslaaet Jord,
hvor Hytter smaa
med Lyng for Straa
i Dag slaar Kreds om Heden graa.

„Et øde Land."
Et *herligt* Land
med Lokesæd og Hedebrand,
i Byger døbt,
i Storme svøbt,
i egne store Former støbt!

30/7 1901.

HEDEVANDRING

I

Her har jeg Himlene over min Isse,
her har jeg Lyngheden under min Fod.
Musen har Rede i guldgule Visse,
Hugormen døser ved Gyvelens Rod.
Graalærkens Sang,
Faar'klokkens Klang,
gjør af min Vandring en Paradisgang.

Haren ta'r Spring over Blaabær og Rævling,
ilsom den svinder bag Lynghøjens Kam,
inde blandt Bakkerne lusker en Grævling;
vogt da, o Hyrde, de hvide smaa Lam!

Ser du hans Bo,
lad ham i Ro,
han bider lukt gjennem Strømper og Sko.

Dunlet i Luften sejler en Maage,
Sollyset glitrer i Vingernes Pragt;
lavt over Lynghavet styrer en Raage,
kluntet er Flugten, og sort er dens Dragt.
Raage og Ravn —
hvad gjør et Navn:
Heden ta'r alt i sin dølgende Favn!

Viben har Unger bag Porsenes Ranker —
duk dig, nu slaar hun jo ned i din Hat!
Ræven, den snilde, blandt Tyttebærbanker
lærer sin Yngel at lege Tagfat,
træder sin Dans,
svinger sin Svans,
hele den vildene Hede er hans.

Her vil jeg drømme fra Sorgernes Skare,
skylle dem bort i et jublende Væld,
sende dem væk med den flygtende Hare,
bade min Sjæl i den duggende Kvæld.
Solen gaar ned,
Himmerigs Fred,
sænk't over Lyngen og Sindene med!

1899?

II

Med raske Trin jeg over Lyngen skred,
og Mosset knased under Støvlens Saaler;
mod Vestens Flammeporte Solen gled
og favned Heden med de sidste Straaler.

Sært dufter Porsen nu i Duggens Bad,
kulsorte Skyer Tordenregn bebude,
og langt mod Øst bag Tørvestakkes Rad
en Bonde ager hjem bag sine Stude.

Fra Luften stiger Fugle langsomt ned,
de ser sig skræmte om, før Læ de søge;
thi Nattens Hede har ej idel Fred,
men den har ogsaa Rævepak og Høge.

Se, derfor skjælver hver en lille Fugl,
der søger spejdende den aabne Rede;
for den har intet lovbetrygget Skjul,
og intet, intet Fadervor at bede.

Og derfor hører jeg et Vemodssuk
just nu, da Solens Baad til Havs vil sejle,
jeg hører det i Agerhønens Kluk
og i dit Tungsindsfløjt, graagule Hjejle.

Og selv jeg gribes af din Tungsindsgru,
din Natterædsel, store, brune Hede;
thi lille Fugl, jeg er forladt som du
og fandt ej noget Fadervor at bede.

1899?

RÆVEJAGT.

„Aahej, Hr. Mikkel, nu har jeg dig,
nu skal din Røver skydes!
For Kyllingrov og for Lammesteg
skal nu din Pels mig ydes.

Jeg fattes bare din røde Hud
blandt alle de Rævepelse,
hvormed jeg forer et Bryllupsskrud,
en Kaabe fin til min Else.“ —

Og hastig brænder vor Skytte løs,
blandt Bakkerne drøner Knaldet.
Hr. Mikkel bliver en Kjende nervøs
ved Haglenes Smælden i Faldet.

Men Mikkel smutter i Bakken brat,
han vil saa nødig skydes;
langt hellere da en Vinternat
med Sulten i Graven brydes.

Den Skytte rusker med øvet Haand
i Lyngens knudrede Ranker;
af dem og af Vidjens vege Vaand
et Læs for Hulen han sanker.

„Aahaa! god Mikkel, giv bare Tid,
nu skal du ej længer fryse!“
Den Røg sig breder saa fed og hvid
og bringer vor Ræv til at nyse.

Den trygge Skytte ved Hullet blev,
han huskede ikke, Taaben:
det maatte være en daarlig Ræv,
der ej holdt en Bagdør aaben.

Mens Ilden spraged af al sin Magt
og slikked om Rævens Køje,
og Røgen slog gjennem Hulens Tragt
og sved i hans snedige Øje,

Hr. Mikkel gjennem sin nordre Port
fortrak for den sviende Flamme;
den snilde Mester havde just gjort
hin Løngangsdør for det samme.

Men da han naaed et Bakkenæs
og saa den Røg opstige,
han skar sit allerfiffigste Fjæs
og vendte sig som for at sige:

„Ja driv du kun dit golde Stræv
og riv i Rævlingens Buske;
et Faar har aldrig luret en Ræv,
saa længe da *jeg* kan huske.

Jeg haaber, at baade jeg og du
skal slide Tiden med Helse,
om ogsaa du nødes en Gang endnu
at vente en Stund paa din Else.“

1899?

SKUESPILLERINDEN PAA HEDEN.

Legende Barn af en legende By,
hvor tør du danse paa Lynghedens Høje,
hvor tør du juble din Trille mod Sky,
her hvor enhver har lidt Graad i sit Øje!

Heden har Skræmsel, og Heden har Savn,
Sangen og Glæden, dem kjender den ikke;
sidder der to med hinanden i Favn,
er det med Sky og med nedslagne Blikke.

— Saadan omtrent har man skrevet og sagt,
lidt vi dog agter den Jeremiade!
Er end vor Hede alvorlig i Dragt,
yder dens Tuer dog Læ for de glade.

Hør hvor det jubler af Lærker i Sky;
hørte du gladere Sange derhjemme?
Legende Barn af en legende By,
løft kun med Lynghedens Lærke din Stemme.

Græshoppen sidder saa trind og saa glad,
gnider sig Skanken i Mangel af Fele,
stryger og lytter og lirer sit Kvad,
stolt af sig selv og tilfreds med det hele.

Legende Barn af en legende By,
dans du kun dristigt paa Lyngen den brune,
og, naar du trættes, bag Porsbuskens Ly
del med en Sanger dit smittende Lune.

10/8 1899.

NATMANDSVISE.

Axel havde saa lyst Humør,
Sidsels Øjne saa mørk Kulør,
ejed hun bare en Fingerring,
Axel ejed slet ingenting.
Han tigged Uld,
hun tigged Sul,
snart kan de to tigge Posen fuld.

Plov og Ager de ænsed ej;
helst de pløjed den Landevej.
Byer tred've og Sogne ti
havde de to at tigge i.
Han tigged Uld,
hun tigged Sul,
snart kan de to tigge Posen fuld.

Sidsel sad paa en Kampesten,
Axel kom til paa skjæve Ben.
Sidsel var ung og let i Gang,
Axel bøjed sig frem og sang:
„Jeg tigger Uld,
du tigger Sul,
snart skal *vi* to tigge Posen fuld."

Axel bejled en Juninat,
Bryllup holdtes i næste Krat;
der fik Sidsel sin Fingerring;
Præst og Klokker fik ingen Ting.

Han tigged Uld,
hun tigged Sul,
snart kan de to tigge Posen fuld.

Siden stavred de Heden om;
Hunde halsed, ihvor de kom.
Damped Regnen fra Axels Vest,
lo den Skøjer og sang som bedst:
„Jeg tigger Uld,
du tigger Sul,
snart skal vi to tigge Posen fuld."

Axel sad ved en Hededam,
spilled for Sidsel paa Redekam.
„Bliver din Trøje dig lovlig stram,
end har du Plads til en Kirs'bærdram.
Jeg tigger Uld,
du tigger Sul,
snart skal vi to tigge Posen fuld."

Sidsels Trøje blev mer end trang,
snart et Væsen red Owselsang
højt paa Moderens Skulderblad.
Axel kyssed sit Barn og kvad:
„Jeg tigger Uld,
I tigger Sul,
snart skal vi *tre* tigge Posen fuld."

Maanen skinner paa Sidsels Barm;
Glutten patter sig mæt og varm,
lytter imens til Nattens Lyd,
Hjejlens Klage og Toflens Fryd.

Han tigger Uld,
hun tigger Sul,
snart kan de to tigge Posen fuld.

Axel sover i Lyngen strakt,
Sidsel sidder en Stund paa Vagt,
Duggen drysser paa Barnets Kind,
Suset dysser dem begge ind.
Han tigger Uld,
hun tigger Sul,
snart kan de to tigge Posen fuld.

Heden huser saa mangen Fugl,
hvorfor da nægte slige Skjul?
Gav de dog Lyngen god Kulør
hendes Øjne og hans Humør.
Han tigged Uld,
hun tigged Sul,
snart kan de to tigge Posen fuld.

Længe hviled i Hedens Muld
Natmandsfolkets det brune Kuld.
Kors og Stene gi'r ej Besked,
Lyngen hvisker kun, hvad du ved:
Han tigged Uld,
hun tigged Sul,
sidst skovled Døden dem Posen fuld.

1/9 1899.

SAGN.

Sump-Vidjen brummer i Nattens Sus,
og Haglen trommer mod lynglagt Hus,
mens Ræven skriger paa Heden.

En Kvinde lytter bag Hyttens Karm:
„Jeg hørte Raab og forvirret Larm,
og Ræven skriger paa Heden!

Ak, vaagner nu ogsaa Drengen spæd!
Hans Far er ude, og jeg saa ræd,
naar Ræven skriger paa Heden!

Han tog til Marked; Gud naade mig,
hans onde Nabo tog samme Vej!
Hør, Ræven, Ræven paa Heden!“

— Bag lynglagt Hytte ved Bakkens Fod
udøser Skurken sin Uvens Blod,
mens Barnet græder paa Heden.

Hvor Vidjen dølger en sumpet Sig,
der sænkes i Nattens Mulm et Lig,
mens Ræven skræber paa Heden.

Hvor Vandet klunker om Brinker graa,
der gaar den Brasen saa bred i Aa.

Der vandrer Fiskeren Natten lang
med Aaleblus og med Toggerstang.

Med eet han staar i en lyngkranst Sig,
hvor Sagnet gaar om et nedsænkt Lig.

Et Pust fra Sumpen, et iskoldt Gus
udslukker Fiskerens Aaleblus.

Da var det, som tusinde Fugle for
med Suk og Susen fra Syd til Nord.

Begyndte som pibende Klynk og Kluk,
og endte i skrigende *Vi* og Vok!

Da slap den Fisker sin Toggerstang,
og over Grøfter og Kjær han sprang.

Han glemte sit Garn, han glemte sin Fangst,
hans Strube snøredes til af Angst.

Thi over hans Isse lavt over Jord
de sorte Helvedes Fugle for.

Og hvor han stirred blandt Banker graa,
han idel gloende Øjne saa.

Den arme Fisker, med Skum for Mund
de fandt ham den næste Morgenstund.

Hans Aand var rystet indtil hans Død,
nu ligger han hyllet i Jordens Skjød.

Saa klinger endnu det natlige Sagn,
mens Bonden ved Midnat sætter sit Agn,
og Ræven skræber paa Heden.

Sommer 1899.

JENS HVØVTRUP

Jens Hvøvtrup springer fra Sengens Stok,
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
En høstlig skrigende Vildgjæsflok
saa lydt under Nathimlen larmer.

Jens Hvøvtrup ryster nu Hagl af Horn,
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
og maader gnistrende Krudekorn
og klapper sin pludrende Kvinde.

Jens Hvøvtrup snapper sin Hat fra Knag,
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
skjønt Uglen varsler ham ondt fra Tag,
og Flagermusene piber.

Jens Hvøvtrup agter sig øst om Aa,
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
hvor Gaasen svaler den brede Taa
og gynger sin tyngende Fedme.

Jens Hvøvtrup drages af Vildgjæsskrig,
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
Da spærres hans Vej af Troldkjærsig,
hvor stygt om Natten det kogler.

Her slynger Taagen sit lange Slæb,
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
mens Rørdrum spuler sit gule Næb
i Sumpens svovlede Bløder.

Hugormen skjeler med Mus i Flab,
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
og Tudsen sidder med Hængegab
og drejer sin natlige Skralde.

Her fimrer Aalen i Tørvepyt,
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
og glor paa Maanen bag Tudsespyt,
mens Padderokkerne knarker.

Jens Hvøvtrup trækker saa tungt sit Vejr,
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
med Vildgjæs er han nu ligekjær,
hvor nært end Skrigene frister.

Thi den, der synker paa Troldkjærsig,
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
han griber jo bare i Taagens Flig,
hvorved sig ingen har løftet.

Bløder, moradsige Væld! *Tudsespyt*, Slimkager af øjede Tudseæg i sumpet Vand.

6*

Jens Hvøvtrup vader i Væld til Knæs —
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
han *vil* gaa lige, men gaar i Kreds,
hvordan end Sigtet han tager.

Det perler ham koldt bag Hatterem —
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
„Hvor er jeg selv, og hvor er mit Hjem,
mit Hus og min ventende Kvinde?"

Jens Hvøvtrup skrifter for Gud sin Synd,
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
mens Foden synker i dyben Dynd,
og Bobler om Støvlerne brister.

Da hvirvler Taagen sig rundt i Ring,
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
Snart tykkes den noget, snart ingenting,
mens Kredsen om Jægeren snævres.

Det fløjter i Flæg og Graadusk-Rør,
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
og Taagen flænger sit Vandpyt-Slør
paa Nattens strittende Grene.

Væld (og *Vilder*), enhver Vandudbulning i Kjærbund.

Det dunser og punser om Grob og Grøft,
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
som Helhest-Stamp og som Troldsvin-Snøft,
mens Lygtemænd hopper paa Gungen.

Selv Tørveskruen saa sort og stiv,
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
har snappet sin Naboskrue om Liv
og danser, saa Top-Tørven flyver.

Jens Hvøvtrup kaster sin Kolb' til Kind,
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
Saa skyder han ind i den Hvirvelvind,
saa Synerne daaner i Skraldet.

Han kravled i Land ved sit tro Gevær,
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
mens Gryet frelsende steg bag Kjær
og viste kun dryppende Vidjer.

Men siden dued han aldrig stort;
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
De sa' om Skytten, han blev forgjort
hin Nat derude paa Gungen.

Grob, bruges om baade Grøft og Dige; *Gungen,* Hængedynd.

Hans Hoved rokker som Siv paa Kjær,
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
Den Lygtemands-Skyden har gjort ham sær
og mærket Jens Hvøvtrup for Livet.

Han ses ved Kirken i Sol og Sus —
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
den blegeste Mand i Herrens Hus,
og altid med Ho'det han nigrer.

Dog mest han kredser om Troldkjærsig,
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
og altid han fabler om Vildgjæsskrig
og Sumpens tombede Syner.

Saa maaler han op sit sidste Skud Krud:
aah — ja,
ta' mæ' mi' Bøss'!
og sletter saa al sin Kvide ud,
mens Ekko fra Bakkerne skogrer.

14/1 1906.

KA' DREBÆK

Ka' Drebæk lægger sit Lat paa Bleg
og nynner i søde Drømme;
hun jævner hver Fold, hun glatter hvert Læg
med Hænder smygende ømme.
Men dybt kan en den anden bedrøve.

---

nigrer, rokker ustandselig; *tombede,* smaataabelige.

Ved Rokkehjulet den Vinter randt,
i eet gled Natten og Dagen,
imens hun spelted, imens hun spandt
hint Væv til sit Brudelagen.

Hist ude hvor Stakken ved Gavlen staar,
og Leddet for Lukket stænger,
der ligger i Kvældslys Kjærestens Gaard
med fire kalkede Længer.

Didhen gik Længslen saa mangelund,
naar Lyset stod slukt i Stagen,
men stærkest dog slig en Puslestund,
der ofres ens Brudelagen.

— Rød lagde Ka' Drebæk sit Lat paa Bleg,
det var ved Sankt Hansdagstide,
men førend Septembers Maane steg,
da var hendes Kinder saa hvide.
Thi dybt kan en den anden bedrøve.

Ka' Drebæk sidder ved Nadverbord
paa Bænk blandt Piger og Ka'le.
Men Maden nydes foruden Ord,
thi ingen nænner at tale.

Ka' Drebæk kjender ej Rist ej Ro,
med Haanden dækker hun Panden;
den Mand, hun for Aaringer gav sin Tro,
har Bryllup i Dag med en anden.

Ud glider Karen i Nattens Blæst,
de andre staar tavse tilbage;
saa tungt hun ser mod det skyede Vest
og rokker i stille Klage.

Thi er der andet at gjøre for den,
der misted sin eneste Glæde,
end tavs at synke i Sorgen hen
og bøje sit Hoved og græde!

Saa bittert hun græd i den kolde Nat,
at Hjertet sved i dets Rødder;
ved Midnatstide kom Husets Kat
og strøg saa blidt hendes Fødder.

Men Katten veg, og Natten veg,
kun Sorgen blev ene tilbage,
mens Karen sad støttet mod Stolpens Eg
og rokked i stille Klage.

Da Solen væved sit gyldne Tavl
om Tagenes Møntørv sorte,
sad Karen endnu ved den klinede Gavl,
men da var selv Sorgen borte.

Karen er sluknet i Nattens Slud,
— dens Væde i Haaret hænger.
Men end i Døden stirrer hun ud
mod fire kalkede Længer.
Saa dybt kan en den anden bedrøve.

7/9 1899.

JØRGEN VED BÆKKEN

Hun vogtede Faar,
han ejede Gods, og han aattede Gaard;
dog ofte han søgte bag Lynghedens Høje
den fattige Tøs i den falmede Trøje,
og drog hun med Hjorden forbi, med et: Hov!
han standsed sin Plov.

Men Mette hun veg.
Saa mange han elsked, saa mange han sveg;
hvor turde da hun gi' sit Hjerte til Kjende
og haabe, han mente det ærligt med hende?
Hvor tit blev den fattige ikke forladt
blot efter en Nat.

Men saa blev han ond,
og Eder og Trusler besudled hans Mund;
men Mette hun flygted bag Lynghedens Høje,
mens han stod ved Ploven med Graad i sit Øje.
Og bøjet han pløjed, og Solen gik ned.
Og Dagene gled.

Han tumled og drak;
de stærkeste flygted, hvor Kniven han trak.
Det vidstes, hvor *Jørgen ved Bækken* var inde,
der kjendtes ej Fred for Mand eller Kvinde,
een var der, som kunde ha' blidnet de Kaar,
men hun drev med Faar.

Saa var det en Nat,
da legedes atter et blodigt Tagfat.
Fra Krosalen hørte man Fjolbuen dure
og Sinkstøvler trampe i Svejtrit og Ture,
og ned gjennem Huset man skogred og drak
og røgte Tobak.

Da lød der et Brag,
som skulde det varsle den yderste Dag;
halvtslumrende Gjæster slap Hanken paa Kanden
og saa med Forfærdelse rundt paa hinanden.
Forvirringen, Larmen og Raabene steg,
og Værten blev bleg.

Saa gik der en Dør;
man kjendte en Mumlen som Susen i Rør;
man mærked paa Støjen og Talen forvildet,
at Jørgen ved Bækken var kommen til Gildet.
Det vidste i Salen hver svedende Svend,
at nu blev der Spænd.

Først svang han en Stol
og mased med den baade Spill'mand og Fjol;
saa greb han i Bringen den bredest i Laget
og hev ham til Vejrs saa det braged i Taget;
ad Gulvet han rulled ham hen med et Skvalp:
„Af Vejen, din Hvalp!“

Nu sluttedes Kreds.
Snart stod der om Kjæmpen af Karle en Snes;
som Gjæs, der napper i Angst efter Ræven,
saa førte de Slaget med Rysten og Bæven;
og Spændingen voksed, og Salen blev tømt,
og Øllet forsømt.

Men Jørgen han stod
saa spændstig i Læggen, saa fast paa sin Fod;
hans blaanende Aarer de svulmed paa Armen,
paa Læben der lyste et Smil gjennem Harmen;
hans Knoer de hvidnede, Øjet skjød Lyn
bag mørknende Bryn.

Saa styrted han ind,
og Flokken sig spredte som Avner i Vind.
Dog ej de formaaed at fly for den stærke,
der susede ned som Høg over Lærke
med Buler og Skrammer, saa Blodet det drap
med Praasen om Kap.

En Raaben, et Rend
af rasende, rædde, bestøvlede Mænd!
Hist krummed sig een, og her styrted en anden
med kløvede Læber og Buler i Panden.
Hvor ikke hans Haand kunde gjøre sin Del,
han planted sin Hæl.

Og Flokken svandt ind;
snart stod der paa Gulvet kun han og *Jens Pind*,
en Okse i Styrke, Krakiler for Resten,
der stredes med alle fra Smeden til Præsten;
til Dato med *Pinden* slet ingen fik Has;
nu kom han tilpas.

Fra neden og op
han maaltes af Jørgen fra Taa og til Top;
et Spring! og han slængte sin Hæl mod hans Skulder,
saa Pinden knak over med Brag og med Bulder.
Jens tog efter Kniven, men Jørgen var hos
og tøjled hans Trods.

Han hvidned af Harm
og slog ham i Skallen og bøjed hans Arm,
og Kvinderne hvined: „Nu myrder han Pinden,
hvis Himlen ej sender ham Frelse forinden!"
Til Hjælp var der ingen der flytted en Fod;
hvem skulde ha' Mod?

Brat standsed al Kiv,
der hørtes en Hvisken som Susen i Siv,
og ned gjennem Krohusets stinkende Gange
bevæged en Kvinde sig, liden og bange;
tungsindigt var Øjet, og Klæder og Haar
end lugted af Faar.

Hun vaklede ind
og lagde mod Kjæmpens sin solbrændte Kind:
„Aa, Jørgen, besind dig, giv Fred til din Fjende,
saa maa du mig eje, saa er jeg din Kvinde,
nu ser jeg forsilde, du mente det ret;
jeg handlede slet!“

Da Jørgen steg op,
da gik der en Skjælven igjennem hans Krop;
om en havde slaaet ham lige i Synet,
han skulde end ikke ha' løftet paa Brynet.
Nu var han forsonet med Verden og alt,
for *hun* havde talt.

Han saa sig omkring
blandt splintrede Møbler og masede Ting;
han bøjed sig ned og tog Mette paa Armen,
han søgte til Dørs og dukked i Karmen
sit knejsende Hoved og svandt med sin Skat
i Lyng og i Nat.

Hist skinner hans Gaard.
Paa Toften staar Kalve og kridhvide Faar.
Fornuft hersker ude, og Fred raader inde,
for Jørgen ved Bækken han elsker sin Kvinde.
Saa varsomt hun stryger hans stubbede Kind,
naar Vreden gjør blind.

27/8 1899.

TELEGRAFEN PAA HEDEN.

Hvor Agrene slipper, og Lyngen begynder,
og Heden for Alvor ta'r fat,
der bor den Slider Jens Sivkjær
med Kone og Ko og Kat.

Og Hytten er gammel, og Koen er mager,
thi smaat det skjæpper paa Lo,
og kommer der Regn af Søndvesten,
det drypper om Kat og Ko.

Rævlingriset om Hytten kravler,
og Ulvefoden gjør Slyng.
Da drager de Telegrafen
hen over den vilde Lyng.

Hvor pibende Pors alene sang
om Høst for den ensomme Sjæl,
der staar nu ved Hyttens bugede Gavl
en klokketonende Pæl.

Jens, som tænker, hvor andre taler,
han ønsked sig tit en Avis;
men først maatte Trine ha' Væven hjem,
saa maatte der spares til Gris.

Saa fik han saa langt til Verden,
kom udenfor Rygte og Ry;
nu er det, som denne tonende Traad
har knyttet en Streng paany.

Jens Sivkjærs Hytte har intet Læ
af Pil eller vuggende Hyld,
og derfor lyder en Høstnats Regn
saa øde mod Væg og Syld.

Og Traaden farer med ondt og godt,
med Sejre og blodige Slag,
men ens gaar Plejlen paa Hyttens Lo,
og ens det drypper fra Tag.

De store Ting, som i Verden hænder,
Jens Sivkjær aner dem ej;
de glimter forbi hans Tærskelfjæl
paa deres Tusindmilsvej.

Men svøber Vinden om Tørvestak,
mens Klyder trækker fra Nord,
og toner Traaden i Natten
som hylende Aanders Kor,

da hænder det, Jens han vaagner,
rejser sig halvt og funderer,
hvisker vendt mod den tonende Stang:
„Hør, hvor de telegraferer!"

$^{22}/_{8}$ 1907.

HEDENS DEGN.

Saa synger jeg her om en gammel Degn,
der ser saa langt over Lyng og Hede
og glider i eet med den Langsynsegn,
hvor Urkok skogrer, og Ræv har Rede.

I faar da lytte.
Vor Degn vil flytte;
om lidt saa pinder han her sin Hytte
og gaar sin Vej.

Hvor Vindene farer saa haardt af Sted
og bøjer alt, hvad de ej kan brække,
der burde der krydses et Mærke ved
de faa, som Stormen ej kunde knække.
Den gamle vidste:
Hver Storm vil miste
sin Kraft mod Aften og bort sig liste
som Pust i Korn!

Thi siger vi Tak til den gamle Degn,
der holdt sig rank i de onde Dage;
der findes ej Lys i hin aabne Egn,
som ej vil blinke en Tak tilbage.
En Lærers Gjerning,
den kræver Værning,
den kræver Solskin — og Mistros Fjerning,
om den skal gro.

Og *mere* var han end en gammel Degn,
der sidder værdig i Hyndestolen;
paa Menighedsskuden var han Kaptejn
langt mer end den, der fra Gud har Kjolen.
Naar Præsten „søgte“
med Bøn og Lygte,
hvem, tror I da, maatte „Kaldet“ røgte,
om ej vor Degn!

Og kom man en Aften saa til hans Dør
med Støv paa Sko og med Lyng i Hatten,
da stod han paa Trappen der rank som før
og holdt os fængslet til langt paa Natten.
Fra Solen dukked,
til Dør blev lukket,
fra Gjøgen kukked til Lys var slukket:
eet Lattervæld!

Ja, tit vil jeg savne den gamle Degn.
Men søger Foden de vante Stier,
mens Raaen ser ud fra Plantagens Hegn,
og Heden skjælver af Melodier:
min Bylt jeg sætter,
min Ryg jeg retter,
min lynggraa, falmede Hat jeg letter
for *Hedens Degn!*

31/12 1903.

OLE.

Ole sad paa en Knold og sang:
lal-la-la!
Faar og Bede omkring ham sprang
— tral-la-la!

Lyngen sused og Skyen gled,
Udflugtslængsler i Hjærtet sved.

Heden stænged, og Mindet spandt,
Moders Øjne dog stærkest bandt.

Snart den Ting dog blev aabenbar:
Minder gjør ikke Sagen klar.

Stak saa Ole en Dag i Trav,
stod med et ved det store Hav.

Øjet skinned, og Taarer randt,
intet mere i Verden bandt.

Over Havene Hyrden fo'r,
Faarene staar der endnu og glor.

Ej kan Bede og Faar forstaa
— lal-la-la!
Længslers Tog over Bølger blaa
— tral-la-la!

$^{18}/_{8}$ 1899.

JENS HURRA.

Jens Hurra kaldtes en Ungersvend
med Halm i Sko og med Rem om Lænd,
med Hestekræfter og Bjørnemod,
den fejreste Gut i hver Dansebod.

Hans svære Lemmer, hans Nævers Vægt
gav allevegne hans Ord Respekt;
i mangt et vestjydsk Fyrrebord
end sidder Mærker af Jens'es Kno'r.

Han var den flinkeste Arbejdsmand,
der sled for Føden i Jydens Land,
hvad enten han svang den hvinende Plejl,
hvad eller han æltede Ler til Tegl.

Han lo ved Gry, og han sang ved Kvæld;
Jens Hurras Humør gik aldrig paa Hæld;
han tog om Livet hver vakker Tøs,
de kyssed gjærne den ranke Knøs.

I Høsletstiden naar Leen klang,
og rædde Frøer for Æggen sprang,
da voksed hans Kræfter, og Læs paa Læs
han strø'de om sig af slaget Græs.

Der gled i Engen en sølvblank Aa;
naar Sol var nede, og Nat faldt paa,
da stimed sammen paa Aaens Bred
en Hær af Piger, og Jens var med.

De slog i Strømmen med Rivens Tand;
hvem bar dem over det brede Vand!
Jens tog dem paa Armene to og to
og kløv saa Aaen i sømslagne Sko.

Men Vandet skvulped om Knøsens Lænd,
de smukke jamred med Klynk og Skjænd,
de knuged ængstelig Kæmpens Hals.
Jens gik saa let, som han traadte en Vals.

Han mored sig ved deres Angst og Mén
og kneb dem blidt i de tykke Ben,
saa slap han dem ned paa Bredden grøn;
et Kys af hver var hans Færgeløn.

Jens Hurra ejed ej Sølv i Skrin,
men Viddets krasseste Brændevin
— der hverken var ren eller fuselfri —
han havde sin Lyst og Styrke i.

Hans Stolthed var en Harmonika,
den kunde han trække Toner a',
der kunde gjøre en Kat jaloux
og tolke Alverdens Elskovsgru. —

En frisk, en brav, en gemytlig Gut;
men ogsaa det brave kan gaa kaput;
hans Død kom til ham lidt før end bedt,
og sidste Gang havde Kæmpen lét.

Det spurgtes vidt over Hedens Land,
at Jens var mærket til Dødens Mand;
man tog det med Ro efter Landets Sæd,
men alle de muntreste Piger græd.

Da Jens kom efter, hans Død var nær,
han kaldte stille paa Røgteren Per:
„Naa, Per, her ligger jeg ret som en Klud;
mit sidste Glas har jeg stukket ud.

Lad Folk da sige: Han drak og sled,
hvad bedst han gjorde, man næppe ved.
Den Dag han døde — men aldrig før —
man saa Jens Hurra i snavs Humør!

Og hils saa alle de Piger smaa,
foruden mig de nu danse maa;
de tusind Kys, de mig villig gav,
dem ta'r jeg taknemlig med i min Grav.

Og hiv saa ned fra sin Læderstrop
Harmonikaen, og spil en Galop;
det volder ellers saa stort Besvær
at slippe af med den Smule Vejr.

Mit Spilleværk være da dit til Tak
med samt den Rest af min Røgtobak;
det er min Vilje, mit sidste Bud,
og dermed Farvel, og befalet Gud!"

Per Røgter steg op paa et Kistelaag,
hans Træskohæle mod Kisten slog;
de Toner skingred som Ulvehyl,
de skar som Sav, og de prak som Syl.

Per Røgter, berust af sin sære Kunst,
sig hidsed op til en egen Brunst.
„Naa Jens, hvad tykkes du, skal vi ha' mer?"
Men ingen svared; da standsed Per

og sprang fra Kisten: „Aa, Jens, giv Tid!"
Men Vennen havde alt stridt sin Strid.
Jens Hurras Aand var faret herfra
paa Tonerne af hans Harmonika.

Foraar 1897.

PER SMED.

Naar Grisen den skal slagtes,
Saa henter vi Per Smed,
fordi han er saa munter
og bor her lige ved.
Han ta'r saa høje Dramme,
dertil en mægtig Skraa;
men Grisen bliver kværket,
det kan du bande paa!

Før Hanen søvnigt blinker
mod Dagens første Skjær,
da glimter Smedens Lygte
i Grisens blanke Svær.
Og Grisen maaler Ka'len:
„Er noget galt i Vej'n?"
Og selve Grisehalen
staar som et Spørgsmaalstegn.

Men ind i Bøvlen skræver
nu Smedens krumme Ben,
mens Grisens Børster hæver
sig bange en for en.
I Nødset ud den trilles
til Hyl og ilde Sang;
ej Degn kan synge værre
ved Konekirkegang.

Med Nattedryp i Skjægget
nu vækkes Bondens Gaard,
mens Maanens fede Hage
paa Storkereden staar.
Dens krumme Skive truer
som selve Dødens Segl,
og Smeden agterude
han er saa haard en Negl.

I Trommehinden stinger
de jammerfulde Hvæl,
mens Gissebassen tinger
med Smeden om sin Sjæl.
Bag Tærsklen Bryggerkarret
er hvælvet til Skafot,
og Kjedlens Dampe sætter
paa Per en graa Kalot.

Gud naade Gissebassen
alt i dens sidste Stund!
Nu lukker den sit Øje
og allersidst sin Mund.
Og alle Kjedler bobler,
og Øsen gaar gesvindt,
og gjennem løste Børster
henraser Kniven blindt.

Per Smed kan al Ting ordne,
han bærer Flæsket *fram;*
med Trøjeærmet tørrer
han Munden til en Dram.

Han klinker, og han klukker
indvendig af sin Skjæmt,
og dog skal ingen sige,
at Pligten bliver glemt.

Med Fingermaal bestemmer
han Tykkelsen af Flæsk,
han læser Svinemaver,
som Præsten læser Græsk,
han kritisk Galden forsker,
og Aftægtsmandens Aar,
ja, selv ufødtes Skæbner
han ud af Milten spaar.

Og hele Huset lugter
af Lever og af Løg,
i Loftene det smælder
af Larm og Grydestøj,
den sorte Pølse dykker
i Kog som en Delfin,
og Dørene udjamrer
de mest usmurte Hvin.

Og det blev Aftensilde
med Tøsne over Jord,
og det blev Pølsegilde
med Dramme over Bord.
Per Smed sad bred paa Bænken
med Pølsen for sin Haand
og sødede dens Skiver
med Viddet fra sin Aand.

Humøret gaar i Højden,
mens Drammene gaar ned.
Per Smed er nu fuldmodig,
enhver faar ren Besked!
Men Modet i hans Bringe
er intet Krigermod,
og Blodet paa hans Klinge
er ikkun Griseblod.

25/7 1910.

PJALTE-KREJSTEN.

Hans Kjortel er laset i Sømme og Foer,
hans Hat er ej ganske ny;
hans Væsen er tolket i disse Ord:
Han tjente General Rye!

Han bærer med stive Soldaterskridt
sin Sæk gjennem Jebjerg By,
som fulgte han end i behersket Trit
sin Herre General Rye.

Hans Blik er myndigt, hans Mine streng,
hans Skjæg er sort som en Sky,
de flygter for ham, hver skjødesløs Dreng,
som Tysk're for General Rye.

Er Vejen pløret, har Skoen et Læk,
hans Holdning er lige kry;
han bærer saa rank sin Raltesæk
som Fanen for General Rye.

„Det skal dog kjendes af en og hver
i denne elendige By,
at det er den Krejsten, som kommer her,
der tjente General Rye!"

Ved Sommer som Kjørmis, i Storm eller Læ
han bærer de Pjalter af By,
mens mod hans stive, posede Knæ
det klirrer af Bismerens Bly.

Og Krejsten haandterer med Færdighed
dens prøvede Lod og Bly
og vejer med stiveste Værdighed,
som vejed han General Rye.

Saa saa jeg ham gaa, den gamle Knark,
med sit allerhovneste Blik;
en Tøs fik et Nik, og en Hund fik et Spark,
alt efter Soldatens Skik.

Saa gled fra hans Aksel Posen ned;
bag efter sank Lod og Bly;
han famled tilsengs — med værdige Fjed,
og gik til General Rye.

4/2 1910.

PER SØWREN.

Med Bisselæ'r i mine Sko
og godt Humør til Færden,
med ringe Mynt men Tørst for to
saadan kom jeg til Verden.

Min Mor gik rundt og Grise skar,
min Far han spilled paa Lire,
hvis det var *ham*, der var min Far,
for Sognet har skjænket mig fire, —
thi een var for lidt for Per Søwren!

Hvorfor jeg egentlig blev til,
paa det jeg grunder stændigt,
men kun eet Svar der kommer vil:
Min Mor fandt det nødvendigt!
Ej sættes paa Anklagebænk
du, som er nu i Graven;
da Livet var din enest' Skjænk
saa Moder: Tak for Gaven!
Den slides med Taal af Per Søwren.

Og jeg gaar rundt fra Hus til Hus
og klinker gamle Fade
og limer Hank paa søndret Krus
og holder Godtfolk glade.
At sidde ved en halvtømt Kop
og kildre Fjol paa Halsen,
mens Pigebørn gjør høje Hop
og tumler sig i Valsen:
Hej, det er et Liv for Per Søwren!

I fordums Tid jeg viden drog
og drev mod Syd med Stude;
men da det ikke mer forslog,
saa samlede jeg Klude.

Jeg bragte Piger Markedskram
og Baand og Blonder stive,
fik hist et Kys og her en Dram,
og hvad en Glut kan give;
for sligt er en Skat for Per Søwren.

Jeg aldrig gaar en Kro forbi,
naar jeg har Mynt i Pungen;
den Mand, der slider støvet Sti
maa ogsaa læske Tungen.
En Mark paa Disken slænger jeg:
„Nu Vært, lidt rap paa Haanden!
Een Pæl til dig og to til mig!
saa skal vi fugte Aanden;
men een er for lidt for Per Søwren!

I hvert et Sogn der sad en Tøs
for mig i stille Venten,
og naar tilsidst jeg rev mig løs,
hun fulgte mig til Stenten;
der sa' hun mig et ømt Farvel
og kyssed mig paa Panden;
og bagved næste Sogneskjel
der mødte mig — den anden;
for een var for lidt for Per Søwren!

Ja, saadan for jeg Landet om
og stavred over Heden
fra Storken fløj, til Viben kom,
og Sommeren var leden.

Den Sommerdag blev aldrig lang,
naar Tørsten først var slukket;
een Lærke over Issen sang,
og een mod Munden klukked,
for een var for lidt for Per Søwren!

— Og gaar det saa en Dag paa Held
med Krus og Rus og Resten,
saa gjør jeg op min Syndegjæld
og træder ind for Præsten:
„Du Mand, hvis Fag det er at tro:
Naar jeg er død og borte,
bed saa for mig en Bøn, nej to,
og ikke altfor korte,
for een er for lidt for Per Søwren.

Thi Folk af min Kaliber, Præst,
de glemmes let i Vrimlen,
de bydes sidst til Livets Fest,
og de har længst til Himlen.
Og var jeg undertiden slem,
saa hils nu din Vorherre
og sig fra mig, jeg kjender dem,
der var adskilligt værre,
og dog kommer ind før Per Søwren.“

Ja, snart er Per en gammel Knægt
med Skimmelsvamp paa Tanden,
han slingrer under Livets Vægt,
hans Øl staar surt i Kanden.

Og er en Dag der ingen Per
at øjne under Festen,
da trænges ej til Spørgen mer,
enhver vil gjætte Resten:
Godnat og Guds Fred med Per Søwren!

$^{16}/_{8}$ 1899.

AN' VÆVER.

Gamle An' Væver hun færdes saa stille
som nuslende Mus mellem Siv,
kjender saa lidet til Døgnets Larm
og Verdens fortumlende Kiv.

Gamle An' Vævers brøstfældige Hytte
har altid et Lys i sin Rude,
skinner saa langt over vildene Hede
for alle som sildig er ude.

Gamle An' Væver hun karter og spinder
til dybt i den øde Nat,
taber i Søvne den slingrende Traad
og faar den møjsommelig fat.

Gamle An' Væver gaar rundt om sin Hytte,
mens Duggen i Kaalene falder,
skaalmer ud mod de brede Kjær,
hvor rugende Vibe skvalder.

---

skaalmer, spejder anstrengt.

Regnfang dufter fra Kaalgaarddiget
og Løg bag Lavendlers Hegn,
ved da gamle An' Væver for vist,
at Natten vil ende i Regn.

Kilderne hulker i Sommerkvælden
og Hededammene dampe,
spærrer hun da for Høns med Told,
for Faarenes Sti med en Krampe.

Kornmo' blamrer i Hederugen
og flimrer paa sodet Bjælke,
sitrer et Nu mod den hvide Gavl,
hvor Silden hænger til Spjælke.

Henter hun stille ved Brønden sin Si
og lukker saa Katten ind,
ser under Karmen den rødlige Maane,
mens Døren hun skodder med Pind.

Gamle An' Væver — saa fattig hun lever,
saa kongeligt dog hun drømmer,
mens Natteregnen paa Tagets Mos
sin Skaal saa dulmende tømmer.

1909.

---

hænger til Spjælke, hænger til Tørring.

TRINES KO.

JULEAFTENSTEMNING.

Nu skal *du* ha' din Havrekjærv,
og jeg skal ha' min Nætter;
lidt lyet Vand for gammel Tand
jeg her i Krybben sætter.
Brug du saa kun din gamle Mund;
jeg har jo mer i Loen!
En saadan gjæv og yndig Stund
man sørger først for Koen.

Du kom her, da min Mand faldt hen
— Gud vær den Synder naadig!
Han tured op hver fattig Del,
hvorover vi var raadig.
Ved dig kom jeg paany til Krylt,
du hjalp mig sgi paa Fode,
saa Gris blev rund og Barnet sund',
og begge gik til Gode.

Ja, Sønnen maatte hjemmefra,
ham har jo Verden taget;
nu er han i Amerika.
Det gaar ham godt i Faget.
Han fik din Mælk — med Fløden paa,
skjønt Høk'ren skuld' ha' haft'en.
Jeg tror da nok, at jeg tør spaa,
der kommer Brev i Aften.

Du gik og gnov blandt Pors og Siv
det bedste, som du kunde;
og hvor du bed, du gamle Liv,
der bed du skam i Bunde.
Og du kom hjem med Yv'ret spændt
og Aftendug i Skjægget;
min Haand dig linned Strent i Strent,
mens Drøvlen du bevæged.

Og Katten kom i Spring derhen
og satte sig for Døren,
til Pattens Straale ramte den
imellem begge Øren.
Og Duggen faldt paa Brøndens Sten
og paa mit Hovedklæde,
og Katten slikkede sit Ben
for Mælkens spildte Væde.

Ja, være to, som Dagen lang
er i hinandens Tanker,
gjør Livets Byrde mindre trang
selv mellem Hedebanker.
Og du skal aldrig lide Nød
og staa med Sider hule,
saa længe jeg en Skive Brød
kan række mod din Mule.

Nu er du skjæv i hvert et Led,
det plumper hult i Bugen,
naar du vil rigtig rask af Sted
og ta' et Nap af Rugen.

Og selv er jeg en Stummeltaa
af bare Slæb og Ælde,
hvis slidte Rok kun smaat vil gaa,
og snart vel Pas maa melde.

— Nu ringer Degn til Nadverfest,
nu falder Rim paa Stene,
og Juleklokken høres bedst
af den, der sidder ene.
Snart kommer alle Stjerner frem,
og Frosten gjør dem blanke;
det bitte Barn fra Bethlehem
er nu i alles Tanke.

Lang er den Vej og krum den Sti,
der bærer over Hede.
Gaa da, min Gud, ej Dør forbi,
find gamle Trines Rede!
Skjænk Livsens Brød *mig* rundelig,
velsign min Kjærv paa Loen,
vis *dig* mod *mig* miskundelig,
og giv mig Kalv i Koen!

Decb. 1909.

KILDEN.

Jeg nynner, jeg synger ved Gry og ved Kvæld,
jeg kan ikke andet bestille;
jeg kan ikke tordne som Fossen fra Fjæld,
om ogsaa jeg ønsked og vilde,
for jeg er en glad lille Kilde.

Jeg kan ikke drive de Værker af Jærn,
gi' Hundreder nok at bestille,
men gjerne jeg drejer Møllerens Kværn,
og Husmandens Gryn skal jeg pille,
for jeg er en god lille Kilde.

Men helst vil jeg ligge og nynne min Sang
og lege som Barnet med Stene
og klæde dem over med Alger og Tang
og atter kysse dem rene.

Og gjerne jeg spejler det ensomme Siv
og Høstnattens rødlige Stjerne,
naar alt hvad der mærkes af Døgntumlens Liv,
er Fragtmandens Vogn i det Fjerne.

Naar Søvnen tager den bly Viol,
og Duggen hun driver i Enge,
da spænder jeg over min Bølgestol
de allerklingreste Strenge.

Og Maanen vender sit Horn mod Nord;
min Fader, Himlen, han lytter;
min værdige Moder, den sovende Jord,
i Drømme Fødderne flytter.

Jeg bliver saa glad ved mit eget Spil,
ved Røsten fra Jordens Indre,
og Sivet paa Bredden nikker dertil,
og rødlige Stjerner tindre.

11/1 1905.

MENS MAANEN SKJARER.

Og ledes din Sjæl ved Dagens Støj,
og har du en Vunde, som brænder,
da sæt dig her under Lyngskrænten høj
og fold dine Hedningehænder,
        mens Maanen skjarer paa Hellesø.

Her byttes langsomt den gyldne Dag
og Solens Brand over Mulde
med Hedens kølige Aandedrag
og Søens skvulpende Kulde,
        mens Maanen skjarer paa Hellesø.

Paa Brinken knæler en Jenbærbusk,
bag hvilken det tøvende skrusler;
hvad skyldes de Snøft og de Skumringsrusk?
Aa, det er kun Brokken, der pusler,
        mens Maanen skjarer paa Hellesø.

Her trækker besværligt den fede And
imellem de lyngkranste Vande,
og tit dens buttede Vinges Rand
vil strejfe Fuldmaanens Pande,
        mens Maanen skjarer paa Hellesø.

Her bader ensomt i Sivets Læ
den Bondes fyldige Datter,
og Bølgen favner det hvide Knæ
og kysser det atter og atter,
        mens Maanen skjarer paa Hellesø.

---

skjarer, skinner (om Lysets Glimten); *Jenbær*, Enbær; *skrusler*, støjer paa en hemmelighedsfuld Maade; *Brok*, Grævling.

Og Sivet drypper sin tunge Dug
i Søens spejlende Strømme,
og Bølgen lander med bløde Kluk,
og Rørene rasler i Drømme,
mens Maanen skjarer paa Hellesø.

Her sladrer Vinden om bløde Kys,
naar to har fundet hinanden,
og gule Iris og Brudelys
staar tændte langs Holmeranden,
mens Maanen skjarer paa Hellesø.

— Et luftigt Bud fra en bortgjemt Gaard,
hvor Rugen samler til Kjærne,
et Skrig af Klirer, et Bræg af Faar,
et natligt Skud i det Fjerne,
mens Maanen skjarer paa Hellesø.

Og Kalmus dufter saa æblesødt
som Liljer i Brudens Kammer,
og Stjerner stiger af Vestenrødt
og svinder i Østenblammer,
mens Maanen skjarer paa Hellesø!

28/1 1905.

DEN JYDSKE LYNG.

Her har *jeg* staaet i tusinde Aar,
sust for de Slægter, der svinder og kommer,
nikket Goddag til den brydende Vaar,
viftet Farvel til den hastende Sommer.

Blammer, enhver stor Lysudfoldelse.

Regnen og Haglen har kjæmmet min Lok,
Vindene spredte mit rødlige Bloster,
medens langs Bakken den stinkende Brok
luskede hjem til sit blindfødte Foster.

Jeg var den fredløses Tilflugt og Havn;
tit har jeg skjærmet den saarede Hare;
Lærkernes spæde laa trygt i min Favn,
saa imod Himlen med Øjne saa klare.

Tyttebærkonen sin rødnende Frugt
krumbøjet sanked trods Lændernes Smerten;
Hugormen kravled i Vrid og i Bugt,
spilled med Brodden og svinged med Stjærten.

Hjejlen sad enligt paa Tuen og sang,
Loke drog saaende lavt over Sletten;
opskjørtet Tatersken gik her engang
med sine ravnsorte Haar under Hætten.

Har jeg ej skjærmet, o Jylland, din Jord,
lagt mig som Værn om din Flyvesands-Bringe,
dæmmet for Klitten, hvor Uroen bor,
hvæsser i Blæsten sin Marehalms-Klinge.

Spørg hver en Spove, der spejder langs Strand,
spørg hver en Klyde, der løfter sin Klage,
om jeg bør skygges ihjel paa mit Sand,
om jeg fortjener i Flammen at sprage.

Spørg hver en Mand i smaarudede Hus,
der hvor han bred ud fra Dørkarmen skuer,
om *han* vil miste *mit* klagende Sus
eller *mit* Vidsyns de vældige Buer.

Spørg, om *han* længes mod Skovene blaa,
naar — mens i Morg'nen han spreder sin Mergel —
Gjederne bræger, og Lærken den graa
løfter sin Top i den duggede Spergel.

Vel er min Ranke kun mager og tør,
lidt *jeg* kun yder til Fadet og Bøtten;
ringe jeg skattes af Okser og Kø'r,
men saa desmere af Sangeren, Skytten.

— Sært som min Hede er Menneskets Krav;
Brød skaber ikke hans Lykke alene;
mæt ham med Velstand: før nogen ved af,
skjælver hans Hjerte i Suk efter — *Stene.*

Und mig da Fred paa min Fædrenegrund!
Lad mig i *Sandet* dog Rødderne sprede!
Brød skal du hente fra *Muld*markens Bund,
Vidsyn og *Fred* paa min drømmende Hede.

V. 1—5: Sommeren 1901, V. 6—12: $^{1}/_{8}$ 1905.

DAWLE TAAL'

Æ GAMMEL SMED.

Og her kommer *a* med mi' Hywl og mi' Kjep
og mi' Hej-hej-ha og mi' Haah —
og hwis I vil skink' mæ en jenle bette Sep,
saa blywer mi' Øwen saa glaad'.

Saa skal a fortæl' jer en Krumm' om mæ sjel
og mi' Hej-hej-ha og mi' Haah —
hwordan a kam hen aa slaa Tysker' ihjel
og sjel kam saa skamle te Skaad'.

I faromgoddaw' drøw a Verden omkring
med mi' Hej-hej-ha og mi' Haah;
tho a ku' jo syssel ved hunder Slavs Ting,
og æ Pigger — de war mæ saa raar'!

A klinked dje Grydder, a hwet dem dje Saws'
og dje Hej-hej-ha og dje Haah —
hwor bløw de da mild'! A sku' hold' ved dje Klaws',
og de vidst' jo aalle nø' Maad'.

Hywl, Hjul; *Sep*. Draabe (om Spiritus); *i faromgoddaw'*, i gamle Dage; *hwet*, sleb; *Saws'*, Sakse; *Klaws'*, Garnfed.

A smej', og *a* sang, og a klaared mæ godt
med mi' Hej-hej-ha og mi' Haah,
og der war skam jen, a ku' gjan' ha' faat,
og *hun* war nu ett med de baar'.

Men *a* sku' no ett vær' Mari' hinne Mand
med mi' Hej-hej-ha og mi' Haah,
for *a* maatt' jo hen aa værr' for æ Land,
for den war sgi kommen i Faar'.

Det myldred med Tysker', ihwor en saa hen,
med dje Hej-hej-ha og dje Haah,
og Tysker' war sjalden Menneskens Ven,
saalaant da æ Kuller ska' raad'.

De dænged wos te med dje Bly og dje Stjen'
og dje Hej-hej-ha og dje Haah,
og øj' mæ da rejn den jen' af mi' Bjen'
og ga' mæ mi' Skrup og mi' Skaad'.

De to'en da fræ mæ her nejen mi' Knæ
med dje Hej-hej-ha og dje Haah
og gav mæ saa jen, de haaj huggen af Træ
— og saa denneher bette Plaad'.

Æ Daw' de gik ad, og æ Tysker' war gan'
med dje Hej-hej-ha og dje Haah,
og saa kam *a* hjem og gywt' mæ med An'
og slo' mæ hernied po æ Gaad'.

---

baar', bare, fattige; *Kuller*. Kugler; *øj'*, ødte; *nejen*, nedenfor; *bette Plaad'*, ɔ: Medaljen; *gan'*, gaaet; *Gaad'*, Bygaden.

Der sejjer a hejsen og hytter mæ godt
med mi' Hej-hej-ha og mi' Haah
og skulter mæ jawnle og kikker saa smaat,
nær æ Vind den flywer med æ Blaad'.

For no er a gammel og gro i æ Tow,
i mi' Hej-hej-ha og mi' Haah;
men en Hywl ka' a sløv', og en Hejst ka' a skow
og legg' Ægstol ind i en Spaad'.

Naa, no'el a res' mæ', og saa'el a go
med mi' Hej-hej-ha og mi' Haah;
mi' Kjep haar a ved mæ, mi' Rasp — og mi' Skro,
mi' Hywl den vinter ved æ Laad'.

7/2 1906.

JAWN HUMØR.

A bowr herud'e o æ Hie
en hal' Mils Vej te Øster,
der haar a Lov aa spild' mi' Tie
og spytt' saalaant, a lyster.
Mi' Bø'n ka' lieg' omkring æ Damm'
og trimmel To med Kaaren;
mi' Awteskuen ku' gjø' det samm',
skjønt hun er stywlelaaren.

---

hejsen, ellers; ***hytter,*** nærer; ***skulter,*** skutter; ***æ Tow,*** Ulden; ***en Hywl ka' a sløv',*** et Hjul kan jeg forme; ***Ægstol,*** Ægstaal; ***Spaad',*** Spade; ***Laad',*** Lade; ***jawn,*** jævnt, godt; ***Hie,*** Hede; ***aa spild',*** at spilde; ***Tie,*** Tjære; ***Bø'n,*** Børn; ***lieg',*** lege; ***trimmel To,*** trimle Taa, en Leg, hvor man med Hænderne gribe om Stortæerne paa sine egne korslagte Ben, mens man som et Nøgle ruller ned ad Bakke med Hovedet forrest; ***Awteskuen,*** Aftægtskone; ***stywlelaaren,*** lovlig stiv.

Med Grêf og Skovl hwer Dawsens Daa
en gaar og affensirer,
og a er gløj, og a er glaa,
hwor anner grovelirer;
for ha' en Sind saa lærki-let,
en bette Kwind', en ynder,
og spis' sæ mæt og slid' sæ træt,
det passer *wal* for Bønder.

Mi' Nobo aalle nue Tid Aa's
war med de drutt' hæ' dovnle;
han haar en Bøl og a en Ho's,
tho saa læ' vi jo Vovnle;
han gjør for mæ en Søndesbied,
imen' hans Støwt' *a* stander;
han hjælper mæ, a hjælper Pie',
sø'n hjælper vi hweranner.

Og haar mi' Kuen en hægen Bej,
saa ska' jo Pies smaag'e,
og Pies sender lisse rej
en Kovring, nær *de* baage;
og somtid' med en jenle Dram
en gjør hinaan' tegu'e;
tho byd' det ledt' er ingen Skam,
nær ett en haar det stu'e.

Greef, Greb; *gløj*, rask i Tøjet; *glaa*, glad; *grovelirer*, grubler; *ynder*, elsker; *Nobo*, Nabo; *aalle*, aldrig; *nue Tid Aa's*, nogen Tid paa Aaret; *drutt'*, trevne og tunge; *hæ'*, eller; *dovnle*, dovnladne; *Bøl*, kastreret Tyr; *Ho's*, Øg; *læ' Vovnle*, er fælles om et Vogn-Spand; *Søndesbied*, Søndagsbéd (Béd = den Tid Hestene er i Tøjet); *imen'*, mens; *Støwt'*, Trillebør; *stander*, gjør i Stand; *Pie'*, Per; *sø'n*, saaledes; *Kuen*, Kone; *en hægen Bej*, en velsmagende Bid; *smaag'e*, smage det; *lisse rej*, ligesaa selvfølgelig; *tegu'e*, tilgode; *stu'e*, store.

Vild' Fattefolk kuns støtt' hinaan',
mod hwad der sø'n vil gnav' wos,
saa skuld' I si, hwor vi sku' kraan'
og aalle mie klav' wos.
Men Smofolk ved ett, hwad de kan,
får de staar te æ Hammel;
de kund' jo løwt' æ hiele Land,
saatt' *de* dje Rygge sammel!

Men jawn Humør te dawle Sled
det maa no aalle fattes,
hwis ett en ska' gaa fræ æ Bed
og aaltfor tidle mattes;
den fæk *a* med mæ fræ æ Red'
— mi' jennest Arpaart wa'e —
den faar mi' Bø'n laa i dje Kled',
nær *de* skal ad æ Dår.

19/10 1908.

LØWN OG SAND'.

EN LANDARBEJDERS BETRAGTNINGER.

Tho wal er a en simpels Mand,
der haar kuns ledt aa fred':
en Hus paa naple en Tønd' Land,
en Kow, en Kal', en Bed'.

---

kraan', knejse; *klav'*, klage; *får*, før; *staar te æ Hammel*, (om Heste), der staar til Hammelstokken, ɔ: ta'r et Tag; *løwt'*, løfte; *gaa fræ æ Bed*, gaa fra Biddet (om Værktøj, Leer, der sløves); *tidle*, tidlig; *fræ æ Red'*, fra Reden (ɔ: Hjemmet); *jennest Arpaart*, eneste Arv; *wa'e*, var det; *laa i dje' Kled'*, lagt i Klædet, ɔ: Knytteklædet, hvori Fattigmandsbarnet har sin Habengut; „*nær de skal ad æ Da'e*“, udad Døren = ud at tjene deres Brød; *simpels*, jævn og fattig; *naple*, knapnok; *Bed'*, Bede.

Wor Brød er bar, wor Tilme tar,
vi Folk ve'e Ud'erand';
te derfor vi er minder ward,
er mie Løwn end sand'.

Wal maa den fatte ta' hans Skrop,
hwor Peng' ka' klaar' det mjest',
hwor den, de løwter høttest op,
er den, der haar de flest'.
Ja, Peng' ka' laan' den dovn' en Pud'
og fyld' en Fraadsers Spand',
men te de ka' gjør' Mænd af Klud'
er mie Løwn end sand'.

A fraager ett den mindste Krumm'
om Guld og Grunkers Lyst,
ett hwad du bærer i di' Lomm',
men nærer i di' Bryst;
staar der en Usling i di' Hjat,
en Dosker baag di' Pand',
da er di' Peng', di' Rang, di' Skat
laant mie Løwn end sand'.

Det war jo da en sølle Mand,
hwor *saa* hans Taal' haaj Vægt,
der fræ hans Stud' sku' hint' Forstand
og fræ hans Hejst' Respægt;

Tilme, Sul, Paalæg; *Ud'erand'*, yderste Rande; *den fatte*, den fattige; *men te*, men at; *fraager*, spørger; *Hjat*, Hjerte; *Dosker*, Dumrian; *Taal'*, Tale; *hint'*, hente.

fand' han saa Vej te Kongens Burd,
ja, sjel te fremmed' Land',
er al hans Tragten, Lyw og Urd
møj mie Løwn end sand'.

Og haar do wot en syndig Slog,
mod Fattefolk en Hwal,
æ Præjst vil rues' dæ, for og baag,
blot der betaales wal;
men er æ no ett mie end stræng',
ja næjsten aa forband':
Den Rues, der koster aalflest Peng',
er mie Løwn end sand'.

En Grev' er faale høt paa Stro,
a ka' nap kikk' derop;
hans Dragt er laa med Silkitro',
min slovrer om mi' Krop.
Men læd ham rid' wos Smofolk nied
og lurk' af Gylden-Kand',
hans Stads, hans Fjas, hans Muderhied
er mie Løwn end sand'.

De Pisk, som ham og hans haar laa'
i Wolker paa *wor* Ryg,
de vender wal tebaag' en Daa
med Klem og Attertryk.

Urd, Ord; *Slog*, Rad, Asen; *wot*, været; *en Hwal*, en Hallunk; *rues'*, ose; *aa forband'*, til at forbande; *Rues*, Ros; *faale høt*, farlig højt; *nap*, nap; *Silkitro*, Silketraad; *slovrer*, slubrer; *lurk'*, klukdrikke; *Muderhied*, Kryhed; *Wolker*, Valker, Striber; *tebaag'*, tilbage; *Attertryk*, Eftertryk.

Vi sejler med en Krown' i Mast,
men Mand og Skif maa strand',
hwis det, vi fører i wor Last,
er mie Løwn end sand'.

Aa, Lykkens Ævler smid'es u'e,
for wos aa tykk', i Blind';
jen fand' en rødden, jen en su'e,
en aan dem rød' og trind';
jen fæk en Lispund, jen en Kwint,
jen be'r, en aan maa band';
te *de'er*, som Worherr' haar tint,
er mie Løwn end sand'!

Nej, vi faar hjælp' wos sjel af Syk
og ett blyw' mutt' og matt',
hwad saa der tynger paa wor Ryg
og klemmer om wor Hjat.
Ka' do ett gaa med lapped Trøj'
og livvel løwt' di' Pand',
da er di' Ward kuns Pyt og Pøj
og mie Løwn end sand'.

Ja, nok er a en fatte Mand,
det maa a tit bekjend'!
mi' Ryg tar Kuld, mi' Støwl' tar Wand,
mi' Peng' faar jawnle End';

Krown', Krone; *Skif*, Skib; *u'e*, ud; *for wos aa tykk'*, saa vidt vi kan se; *rødden*, raadden; *su'e*, sur; *enaan*, en anden; *Worherr'*, Vorherre; *tint*, tænkt; *Syk*, Synk; *livvel*, alligevel; *løwt'*, løfte; *Ward*, Værd; *jawnle*, jævnlig.

mi' Kuen' maa legg' med Halm te Lej'
og malk' te fremmed' Spand';
— men derfor læd' sæ spark' og træj'
ska' blyw' mie Løwn end sand'!

Juni 1908.

AN' WOLLES DRENG.

„Mi' Søn er bette Pejr, og a haar jo kuns den jen',
og da han bløw en niaars Pold', han maatt' jo u'e aa tjen',
Han blywer tøl' te Pejersdaa, om Gud vil vær' ham gue,
og atter æ Aalder maa en sej', æ Knæjt æ knøw og stue.
Pejr er ingen kjelle Dreng,
nej, saamøj en hwelle Dreng!"
saa' An' Wolle
„der rend' aalle
Maag' te Hjord'
mell' æ Gord'!

Tho snaar får Daa er po æ Sky, og Sejl er po æ Møll',
han maa jo op, æ bette Kaal, og u'e *med* æ Køll'.
Dem rig' dje Bø'n ka' sajtens sow', for dem staar aalt tered',
men fatte Baa'n maa tidle op aa strid' for Fød' og Kled'.
Pejr faar helsen lær' aa rend',
fræ æ Mues' te Awers-End',

Kuen', Kone; *læ' sæ*, lade sig; *træj'*, træde; *blyw'*, blive; *den jen'*, den ene; *Pold'*, Polde, lille Fyr (anvendes hyppigst om Grise); *tøl'*, tolv Aar; *Pejersdaa*, Peders Dag; *gue*, god; *knøw og stue*, smuk og stor; *kjelle*, forvænt og balstyrig; *hwelle*, dygtig; *Maag' te Hjord*, Mage til Hyrde; *æ Gord'*, Gaardene; *u'e med æ Køll'*, ud med Køllen (for at flytte Kreaturerne); *fræ æ Mues' te Awers-End'*, fra Mosen til Agerens Ende.

lisse sore,
øwer Bore',
gjemmel Saând.
Hwelle Baa'n!

Nær Atteror den buser ind med Wand imell' æ Knold',
ka' en Pa' bette naagen Fædd' jo wal blyw' wod og kold';
men hwa', Worherr' han hjælper wal, saa han ka' sto æ u'e,
den villerst Ar', en Baa'n ka' fo, det *er* en gued Natue.
Pejr er ingen Frøssenpind,
han gaar glaa mod Vejr og Vind,
om det hwistler
mell' æ Tistler
wârr' og wârr'
laangs æ Kjâr'.

Ja, no po Sønde trowr a da, æ bette Knæjt faar fri,
saa skuld' do rele komm' herom og faa æ Klør aa si;
saa ka' do sej' mæ, om do tygg's, han blywer bown og stue;
a trowr da nok, saavidt a sir, han slæjter *po* æ Mue.
No skal *a* skam hen aa baag';
tho han skuld' wal haa' en Kaag',
fâr han drawer
øwer æ Awer'
væk ijen,
bette Swen!

---

lisse sore, hvert Øjeblik; *Bore'*, Nyagre; *Saând*, Sand; *Atteror*, Efteraar; *buser ind*, om Vejret, der kommer med Kraft; *med Wand imell' æ Knold'*, med Vand mellem Knoldene (nemlig i Kjærene); *naagen Fædd'*, nøgne Fødder; *wod*, vaade; *sto æ u'e*, staa det igjennem; *den villest Ar'*, den bedste Arv; *glaa*, glad; *rele*, rigtignok; *tygg's*, synes; *bovn og stue*, smuk og stor; *æ Mue*, Moderen; *haa' en Kaag*, ha' en Kage; *drawer*, drager; *æ Awer'*, Agrene; *bette Swen*, lille Fyr.

Her sejjer a en jenle Kwind' saa manne ødlet Daw';
men no te Vinter ska' han hjem, sku' a saa sejj' aa klaw'!
Ja, saa ska' han jo røjt æ Kow og helsen go te Præjst;
a *er* da rele vis epo, *han* sworer mell' de bejst'.
Pejr er ingen kjelle Dreng,
nej saamøj en hwelle Dreng!"
saa' An' Wolle;
„han vil aalle
blyw' hans Mue
andt end gue."

Sept. 1907.

KOM MI' BETTE KIPKAL.

A haar tjent Jens Masen
no halvanden Or,
skjønt han er en Asen
i og *om* hans Gord.

A maa pas hans Høwde,
a maa ref hans Fyld;
haar æ ett aa løw' ve',
saa faar a æ Skyld.

A haar gyd hans Ruesstok,
a haar past hans Lamm',
drøwen med hans Goesflok
aa og i æ Damm'.

---

sejjer, sidder; *manne ødlet Daw',* mange kjedsommelige Dage; *røjt,* røgte; *andt end gue,* andet end god; *Høwde,* Kreaturer; *ref hans Fyld,* ribbe hans Fjer (Gaase- og Hønsefjer); *haar æ ett,* har *det* intet (ɔ: Kreaturerne); *gyd hans Ruesstok,* gjødet hans Roser.

Rejen med hans Følkloj,
fløt'en affentow,
rend' æ Gord si' Møll'boj,
nær de anner sow.

Der haar ingen frej mæ,
a haar hat æ stræng',
skjønt æ Stod'er stej' mæ
næjsten uden Peng'.

— Kom mi' bette Kipkal,
kom mi' bette Kwi'!
Hosbond han er hwipgal
sø'n ved Awtensti'.

Derfor maa du rapp' dæ
nu mi' bette gul';
her haar a di' Klaptræ,
hwor haar do di' Mul'?

Bløw wor Hosbond hwipgal,
det war ild' aa spør';
kom mi' bette Kipkal
med di' løjen Ør'!

13/8 1899.

Rejen med hans Følkloj, redet med hans Plag; *fløt'en affentow*, flyttet den af og til; *Møll'boj*, Møllebud; *frej mæ*, sparet mig; *stej' mæ*, fæstede mig; *Kwi'*, Kvie; *hwipgal*, hastig gal; *gul'*, gule; *Klaptræ*, Bindsel; *løjen*, laadne.

PAA Æ STUR' HYW.

Fræ Kistelbakk' og te Søndergord Hyw'
der er en elendig Graan Vej;
ilyvvel: hwor mild' jens Tanker ka' blyw',
nær 'n kjender hwer Knot og hwer Vrej.

Der gi' mi' Foræller og pojed og sô'
og fand' i æ Saând dje Fød';
de laa' dje Ved ad den Gryssen, de gjord',
— og no'er de beggitow død'!

Det sukker saa sær øwer Kistelbakk'
og hwirmer om Søndergord Hyw'.
Om det ku' vi hejsen faa møj aa snakk'
og osse en Hobben aa skryw'.

Pinsedag 1903.

KAPHYW'.

EN OLDTIDSMIND'.

Ja, far der war en Stien a' *Skyw'*,
laant far, laant far — hwi skuld' a lyw'? —
Kræn Hendrisen den Stien ku' klyw',
far *Søren Sme'* en Skow ku' byw',

Hyw', Høje; *Graan*, Smule, Stump; *ilyvvel*, alligevel; *jens*, ens; *hwer Knot og hwer Vrej*, hver Knold og Sving i Vejen; *gi'*, gik; *aa pojed og sô'*, trippede i Mulden og saaede; *æ Saând*, Sandet; *laa' dje Ved ad den Gryssen de gjord'*, de lagde alle Evnerne i den Smule, de fik udrettet; *beggitow*, begge; *saa sær*, saa underligt; *hwirmer*, svøber med Blæst; *en Hobben*, en hel Del; *Kaphyw'*, to Høje paa min Fødegaards Mark; *Skyw'*, Kjøbstaden Skive; *laant far*, langt før; *Kræn Hendrisen*, kjendt Stenhugger; *Skow*, Sko.

og far *æ Lærki* han ku' flyw',
far *Bette Drejs* — *det* bette Splejs —
war bløwn saa stur, som han ku' blyw',
— far *Laang' Margreth'* ku' stikk' med Knyw',
far *Kræn den Fjar'* haaj mist' æ Yw',
far *Gorm hans gammel* Bjen' bløw' styw',
ja osse far — det tær a skryw' —
Methuselem ku' løwt' en Ryw', —
far *Abraham* ku' tæl' te tyw',
far *Dawed Kong'* med Lamm' ku' dryw'
halvminder kikk' i Pagtens Ark,
da lô dér po mi' Faa'rs Mȧrk
de tow ærværdig' gammel Hyw'!

26/2 1910.

EN KOGED HUMMER.

De to' mæ paa *tredve Favne* Wand,
ja nue vil sej': en hal'hunde;
de stø'ste Fisk're paa Ferring Strand
de kund' saa nappele bund'e.

Far gik a saa dawle og gro, aaja!
No haar a en Kjowl saa rø'.
Sø'n gôr æ gjan med det gued', en ska' ha:
Det kommer — nær en er dø'!

19/11 1905.

æ Lærki, en Original, som antoges for Troldmand; *løwt' en Ryw'*, løfte en Rive; *halvminder*, langt mindre.

ØWER Æ ÆWN'.

Haar do hør', haar do hør', te Pe' Døw han er dø',
og hans Kuen' sejjer Enk' li'saa strag som en Mø!

A kund' ett go forbi; a war nied' i æ Kjar'
og føl' atter i æ Skru', om æ Tørr de war tar';
a saatt' sni ad æ Pwot og kam vejsten æ Haw' —

Do haar aalle hat Maagen te Lykk' i di' Daw'!
Der er ikki en Enki i hiele wor Sown
— ja saa' a i sæjsten! — *saa* knøw og *saa* bown.
Hun er rig, hun haar Peng', hun haar Medler som Skidt,
hun haar Kister som Hus'; — a haar wot der saa tit —
og dæ' Ky'r og dæ' Øg og den Avl, som dér stôr!
Det er hejsen nø' andt end di' egn' Skrantings-Gord.
Fæk do hind' i di' Snaar' — war æ ind', war æ u'e,
— ja hun sku' sgi' snaar løwt' di' Hywl i æ Fu'e!

Men do sworer jo ett! Do ska' lyd' te mi' Taal'!
A 'el fandenmæ ett sejj' for døw' Folk og gaal'!
Tho do ka' wal forstaa, te en vil dæ di' Bejst',
nær en pæger paa den, som en tyt, do ku' fæjst'!

Gjør dæ fin, gjør dæ snøg, sejj ett søen og log'!
Ta' di' Lejerlu' aa, smid' en hen i æ Krog!

---

sejjer, sidder; *strag,* glat i Huden; *æ Kjar',* Kjærene; *Skru',* Tørvestabel; *tarr',* tørre; *sni,* tværs over til; *Pwot,* Port; *Sown,* Sogn; *saa',* sagde; *knøw og bown,* kjøn og imponerende af Ydre; *wot,* været; *og dæ' Ky'r,* og sikke Køer; *hejsen,* ellers; *Skrantings-Gord,* en Smule Gaard; *sgi,* sandelig; *Fu'e,* Fure; *lyd',* høre efter; *fejst',* fæste; *snøg,* pyntelig; *sejj ett søen og log',* sid ikke saadan og glo (at *loge,* kikke op paa en halv tvivlende halv forlegen Maade); *Lejerlu',* Læderhue.

Træk æ Øg aa æ Staald, faa æ Saadl laa opo,
og sejj ett som en Dorn og tyg awed o æ Skro.
Res dæ no! Vær gelik! Gjør dæ snøg, gjør dæ fin:
Do ska' hen og ta' Kys ved den rig' An' Katrin'!

Jøsses Kos, bette Bø'n, for en Kuen' do da fôr!
Ja, Katrin' hun ska' snaar sætt' dæ Stywr te di' Gord!
For hun ved, hwad hun vil, og hun haar hinne Sind,
saa *do* ska' no'tt lav' hind' aaltfor møj Vind.
Hun er skrap, hun er stærk, hun haar banked æ Sme',
hun ka' hopp' te æ Lowt, nær æ Gal' det ta' ve'.
Men haar *det* nøj aa sej', te æ Kjælling er stræng',
nær do fôr hinne Gord, hinne Jord, hinne Peng',
hinne nybærend' Kwier og blankhwonned' Kal',
hinne Grunker og Bunker, det hiel' med det hal',
hinne trørr' Alens Væv', hinne Syv-Markes Særk',
som æ Skræjer hun sejer, hun gôr i te Kjærk', —
hinne Maalt, hinne Gaalt', om i Saalt' om i Lyw',
hinne Høns po æ Raan', hwer en blikkendes Yw'
— hwad hun aatte og ejer, hwer Drip og hwer Drof':
Ka' do vind' hind' te Kwind', er æ din' jo tehof'.

— Naa, der kam nok æ Øg; ja, kom saa ad æ Dar,
men' æ Daa er paa Sky, og æ Vejlo er tar.
Ih men bi! Læd mæ si: er do snøg om di' Haag'?
— Nær do no kommer op, held dæ dygtig tebaag',
og sejj ett po en Hejst, som do rej po en Raag';

Saadl, Sadel; *opo*, paa; *res*, rejs; *gelik*, rap; *Stywr*, Stivere; *hinne Sind*, hendes Vilje; *no'tt*, nu ikke; *trørre*, tredive; *æ Skræjer*, Skræderpige; *Kjærk'*, Kirke; *Gaalt'*, Galte; *i Lyw'*, i Live; *Raan'*, Pind til Hønsene; *Yw'*, Øje; *Drof'*, Draabe.

og pas o, te æ Skro den ett drevler i æ Skjegg,
for sø'n fôr do aalle æ Sow i di' Sæk.
Kom no op og astej, men' det lyser af Daa,
og hold wal ved æ Krikk', te do ett hwistes aa,
men kom hed'le te Bøj, og Worherr' vær' dæ gurd;
saa der ett ska' gaa Skej a' di' Fagter og Urd.
Læd mæ si, bette Do, der er Slyng i di' Kapp',
nær di' Hejst gôr i Sto for Katrin' hinne Trapp',
og vær lin i æ Knaagl', men pas wal o æ Furd,
nær do kaaster dæ nied fræ æ Saadl te æ Jurd!

— Hwa' for nøj, hwa' for nøj! — Hwa' er *do* for en Kaal!
Ska' do sø'n sto og koj' for aa now en Krumm' Saadl'!
Og her haar en gjord' dæ saa fin og saa snøg,
og saa ka' do ett kravl' opo en Kon Øg!

— Ta' æ Saadl aa æ Krikk'! Sæt di' Lejerlu' o,
og sejj *do* som en Taari og drevl øwer æ Skro!

21/11 1905.

FRÆ DEN JEN' JEPP' AA TE DEN AAN.

VED ANTIKWARBOGHANDLER JEPP' POULSENS 25-ORS JUBILÆUM.

Do handler med Skrøwter, som hwer Mand ved,
og do forstôr æ, saa mari!
De Bøgger, a skrøw i mi' Ansigts Swed,
dem sæ'ler do laant under *Pari.*

---

drevler, savler; *men',* mens; *hwistes,* slænges; *hed'le,* skikkelig; *Skej,* ilde Snak; *Knogl',* Fodled; *Kaal,* Karl; *koj',* jumpe; *Krumm',* Smule; *en Kon Øg,* en Smule Hest; *o,* paa; *Taari,* Taabenakke; *den'aan,* den anden; *saa mari,* minsandten.

Og kløftig det e' do, tak Skam dæ for *de'*,
saa møj der no blywer bor' te dæ,
det skuld' da go mie end underle te,
om ett der war nøj, der hænd' ve' dæ.

No, Lykk' ve' di' Disk, og Lykk' i di' Stow'!
Vi *ka'* saagu aalsammel træng' e!
Og gjør mæ saa aalle di' Priser *saa* grow',
te ett a ka' praang' me' dæ længe'.

29/10 1903.

DEN JYDSK' FORSKNINGS OLDERMAND
H. F. FEILBERG.

I

Hwor er æ skjøn, te *de* er te,
som vil det gued' bewaar',
som gôr saa biel' og æsler ve'
og kan sæ aalle spaar'!

Do war saamøj en stredde Knop,
der gjord' en stywle Bied,
der vild', æ Awr skuld' ploves op,
får Dawsens Suel gi' nied.

---

hænd', hængte; *praang'*, handle; *biel'*, flittige; *æsler ve'*, arbejde uden Stands; *stredde*, dygtig, fast paa Benene; *stywle Bied*, et godt Stykke Dagværk; *æ Awr*, Ageren.

Si dæ no om, og kik tebaag':
En Omfer heller tow,
læd ham saa komm', æ Awtenskraag',
og hwil' sæ po di' Plov!

Og gor æ Maan' saa taangle op
og skjarer po di' Ru'e,
der dripper Sagn aa'e Lyng si' Top
og Guld af hwer *di'* Fu'e.

Januar 1909.

II

Saa do bløw føj her mødt i Høst
mell' aall' Guds gued' Gawer,
og fæk dérfræ den skjønne Lyst
aa sammel Nieg i Trawer!

Den Stak, do saatt' paa Jyllands Towt
med Nieg fræ *Slett'* te *Slien*,
vil fyld' wal paa wor Muers Lowt,
og der er Drywsel i'en.

4/8 1911.

EVALD TANG KRISTENSEN.

Do slæft' med æ Kratt' øwer Jyllands Jurd,
saalæng' der en Stown war aa find';
do skjøtted æ Top, og do jawnt æ Rurd,
saa no gor æ let nok aa bind'.

Omfer, Omfure, een Fure op og een ned til modsat Side; *Kraag'*, Krage; *taangle*, tungt, tungtladende; *skjarer*, glimter svagt; *Ru'e*, Rude; *Fu'e*, Fure; *Kratt'*, tung Høstrive; *Stown*, Smule Straa.

De saa' jo, do gik ledt nær mud æ Bund',
hwor aal Slavs Lig' hænger ve';
men det maatt' da vær' nø' vringelworn' Hund',
der vild' gi' dæ Stræger for de'.

Tho skraft' do ledt nywer', end manne ka' lid',
og kam der en Rawt' i di' Jaen,
saa kyller wal ingen æ Stro tesid',
om og der æ mjest ve' æ Kjaen.

Do sammelt i Dyngi, Kjanner og Stror,
hwer fatte, øwersit Mind'.
A sejer for mæ: Det war hwell', hwa' do gjord';
og Danmark ska' sej' dæ'æ sin'.

4/6 1903.

JENS VED Æ BÆK.

Jens ved æ Bæk
gi' te Møll' med hans Sæk,
den war aalfuld af Maalt, uden Lap heller Læk.
Jens stunted væk,
han war strunk i hans Stræk,
og han *pæst*, men' hans Kjæp lisse jawnle slo' Smæk.

Jens ved æ Bæk
mødt' en fuldajte Gjek
med en Hund i æ Rêf og en Flask' i hans Fek.
Jens med hans Sæk
rend' i Sto po æ Flæk;
war der Brænd'vin aa hætt', stod han ett fræ æ Hækk'.

---

aalfuld, helt fuld; *Maalt*, Malt; *pæst'*, stødte Vinden ud over Læberne; *men'*, imens; *jawnle*, jævnlig; *fuldajte*, temmelig fuld; *med en Hund i æ Rêf*, ɔ: en Rus, en Donner; *Fek*, Lomme; *aa hætt'*, at hitte; *stod han ett fræ æ Hækk'*, stod han ikke fra Hækken (siges om Faar).

Jens og æ Gjek,
da de tow kam i Træk,
bløw de kjøn ved aa kulp', te æ Flask' den war læk.
Jens bløw saa kjek,
aa saa himlendes fræk,
og en klyvende, dryvende Stjern han da fæk.

Jens ved æ Bæk
fild ikold med hans Sæk,
saa hans Pues' fæk en Hwol, og hans Maalt ralled væk.
Jens med en Træk
bøj æ Møller hans Sæk;
men en Kjân for æ Kwân fand' der ingen aa knækk'.

Jens ved æ Bæk
ga' hans Kjælling en Skræk,
da han rat' hind' en Pues', der war swoter' end Blæk.
Jens ved æ Bæk
med det samm' fæk en Ræk,
saa hans Ryg fæk en Knog, og dje Raag' fæk en Knæk.

Lær af Jens Bæk,
hwis du mød'er en Gjek
med en Hummel i æ Ør' og en Flask' i hans Fek,
frister han fræk,
swor ham aalle en Kwæk,
skynd dæ hjem, men' ino do haar Maalt i di' Sæk!

27/10 1908.

---

kam i Træk, kom i Lag; *aa kulp',* stordrikke, med dybe Kluk; *Stjern,* Rus; *fild,* faldt; *Pues',* Pose; *Hwol,* Hul; *ralled væk,* trillede væk (under Larm); *bøj,* bød; *men en Kjân for æ Kwân,* men en Kjærne for Kværnen; *rat' hind',* rakte hende; *swoter',* sortere; *en Ræk,* et Slag; *Knog,* let Kvæstelse; *Gjek,* Skjælm; *en Hummel i æ Ør',* ɔ: en Rus; *men' ino,* mens endnu.

Æ GAMMEL SNEJKER.

Der gor en Mand mell' Grønning Knold'
— vi letter po wor Hat —
hans Mind' vil Salling læng' behold',
— *den* letter po si' Hat.
Æ Blæst ka' flyw', æ Storm ka' bus',
det rokker ett den Snejkers Hus',
men letter po *wor* Hat. —

Han er ledt rynked i æ Bark,
— vi letter po wor Hat —
men inderst ind' en hwelle Knark,
— vi letter po wor Hat;
og stil ham mud en Timmerdyng',
da skal a low', hans Yws ka' syng',
— a letter po mi' Hat!

Han haader Brænd'vin som æ Dæwl
— a letter po mi' Hat —
og saâ do ham handtir en Hæwl,
do letted po di' Hat. —
Æ Sommerdaw' han haar æ trunt,
ved Vintertid' da gor han rundt
og letter po hans Hat.

---

bus', jage heftig af Sted; *Snejker*, er baade Snedker og Tømrer; *hwelle*, dygtig; *Timmerdyng'*, Tømmerstabel; *Yws*, Økse; *Hæwl*, Høvl; *trunt*, travlt.

For hwer en Knot, for hwer en Knast,
der stented mud hans Hat,
for hwer den Diel, han haar slan fast,
vi letter po wor Hat.
Wor Tap ska' dripp', wor Øl ska' skyll',
indte saagal hans gammel Møll'
ska' lett' epo si' Hat.

Her staar vi i wor Snejkers Stow'
og letter po wor Hat,
ja for ham sjel og for hans Frow'
vi letter po wor Hat;
for aall' de Daw' og aall' de Or,
der glaadle kam' og laangle gor,
vi letter hér wor Hat.

Efteraar 1907.

DER SO TOW KRAGGER.

Der so tow Kragger po Kistelbakk'
— nej, som æ Suel den skjenner! —
den jen' den nevved den aan i æ Nakk',
for de war tow Hjatens Venner.

Saa fløw de da op po dje villerst' Ving',
nej, som æ Suel den skjenner! —
for Ko's! som sø'n en Pa' Tow ka' swing',
nær fø'st det er Elskow, der gjenner!

Knot, Ujævnhed; *stented,* fo'r imod; *slan,* slaaet; *Or,* Aar; *glaadle,* med Glæde; *so,* sad; *tow Kragger,* to Krager; *skjenner,* skinner; *nevved den naaen,* næbbede den anden; *Hjatens,* Hjertens; *dje villerst' Ving',* deres bedste, rappeste Vinge; *sø'n en Pa' Tow,* saadan et Par; *gjenner,* driver paa.

Saa standed de dem en vilre Red',
— nej, som æ Suel den skjenner! —
af Gren' saa glatt' og af Stror saa skred',
saa ingen kund' ønsk' sæ en pænner'.

Dér lod de dem hwist' af Vind og Vejr,
— nej, som æ Suel den skjenner!
og haaj æ saa skjøn, ja, Taarier sej'r,
laant skjønner' end Kragger fortjenner.

Snaar kravlt der en Ung' paa hwer en Pind
— nej, som æ Suel den skjenner!
saa swot' som æ Muer i Sind som Skind
— *den* Swej er der ingen, som lenner.

Aa, war en som søen en betle Fowl,
— nej, som æ Suel den skjenner!
saa vend' a aalle med Grêf og Skowl
en Awer saa saaned og stjenne'.

No gor a saa stogend laangs Kistelbakk'
— nej, som æ Suel den skjenner!
for tow ka' nevves, og tre ka' snakk',
men den ka' kuns sukk', der bløw jenne.

8/1 1909.

---

standed, laved; *Stror*, Straa; *skred'*, nette og glatte; *en pænner'*, en pænere; *hwist'*, kaste op og ned; *Taarier*, Taaber; *laant*, langt; *Swej*, Svie; *lenner*, lindrer; *betle*, bitteliden; *vend'*, vendte; *Awer*, Ager; *saaned*, sandet; *stjenne*, stenet; *stogend*, stærk foroverbøjet; *jenne*, alene. — Det bemærkes, at *stjenne* og *jenne* er fuldt forsvarlige Rim paa *skjenner*, da *r*'et i Slutning af Ordene som oftest er stumt i Fjandbomaalet.

AN' MARI HINNE FILOSOFI.

Som a gik med mæ sjel,
a saa' te mæ sjel,
og mæ sjel saa' ijen te mæ:
Hold Yw' med dæ sjel
og pas nyw' po dæ sjel,
for anner de passer kuns *sæ*.

Men a swored mæ sjel,
og a saa' te mæ sjel,
akkuraat som a no sejer *dæ:*
Pas en Bett' po dæ sjel —
heller ett paa dæ sjel —
det er jet og det samm' for mæ!

1904.

AN' MARI TRAJTER ØL.

Nej Fanden sku' fæjst' sæ da mie te Jens Kræme'!
Her stor søn en Stoder og trowr, han ska' læ' mæ,
hwordan *a* ska' brygg', hwordan a ska' baag',
hwordan *a* ska' legg' en Flæskbøst i Laag'!

Og pin'won og gjerre det er jo æ Swi'n;
hwer Pott' po æ Hyld' saa kigger han i'en.
Saa ta'r en for møj af hans Miel og hans Maalt,
saa skuld' en ha' spaared ham tow Kjanne Saalt;

---

hinne, hendes; *sjel,* selv; *saa',* sa'; *Yw,* Øje; *nyw',* nøje; *sæ,* sig; *en Bett',* en Smule; *jet,* eet; *Stoder,* Stodder; *læ' mæ',* lære mig; *Flæskbøst,* Flæskeside; *Laag',* Lage; *pin'won,* paaholdende.

ja haar en kjend' Maagen! — Det er aalle saa møj
som den usleste bette Taar Wand, en ska' løj,
saa ka' han lav' Vejlo og slaa med æ Dår,
saa det rister i baade Tallerkner og Får.
— Han blywer da jen Tid længer' og warr'!

Nej haaj en saa stej sæ endda te Kræn Skræjer;
der kund' en hejsen ha' hat æ nø' bejer!
Han bøj mæ en Bøst saa tyk som mi' Lor
og Tow af den villerst For i æ Gord
foruden mi' Løn. — Men dér war jo Bøen,
og han so jo Enki; og det er ett søen
aa tur' med anner dje skjødløs' Knæjt',
saa der bløw' da ingen Brød af *den* Bejt'.

Det hid' sæ jo osse, te han vild' ha' tavn' mæ
— ja sø'n te hans Kuen' da! — men hwa' sku' det gavn' mæ?
Tho han er jo gammel, og gro o æ Bælle
og snaar da saa grim, som en Mennesk' ka' blyw';
som no den hèr sølle Handtiring med æ Yw'
— og a'el sgu ett ha' en Mand, der er skjelle!
En ska' ett ta' enhwer. — Tho de'e da de færrest',
der ett ka' gaa og skjelt' sæ en Kjærrest;
men justemint find' sæ nøj, en ka' lid' o
en Kaal aa slaa Bund' po, en Venskab aa slid' o —
aah, det ka' endda kost' jen nø' Beswær!
For fand' en sæ jen, en tyt, en haaj kjær,
saa ska' æ nok pass' — jow det war ett sær'!
te saa er der osse anner o æ Tæ'r.

---

løj, lunkne; *Vejlo*, Vejr; *warr'*, værre; *Lor*, Laar; *Tow*, Uld; *villerst*, bedste; *Enki*, baade Enke og Enkemand; *Bejt'*, Ovnfuld Brød; *hid' sæ*, hed sig; *skjelle*, skjeløjet; *skjelt' sæ*, liste sig til; *tyt*, syntes.

No trowed mæ Synder, te *Soren* holdt a' mæ.
Her gor *a* og gjemmer hwer Diel, som han ga' mæ!
Ja, hwa' *a* haar' lid' for den skjødløs' Dreng!
A *elsker* ham — ogsaa saa det er faale!
Hans Billed hænger øwer mi' Seng.
Æ Ramm' den kost' mæ en jawn Rigsdaale'!

Han kam her, saa tit mi' Hosbond war ud',
sø'n hen ad æ Awten, nær aalting war still';
aanej, hwor bløw en da kanter og hwell',
saasnaar' te Soren han pikked o æ Rud'!
Og nær han kam ind, bløw der ingenting spaa'e;
han haaj æ saa godt, som en Mennesk' ka' haa'e;
en læd' dem regir' laant mie, end en mo,
om ogsaa en ved, hwad Tak en vil fo;
og ingen ska' sej', te a bid heller kratte' ham —
men laa han forlæng', ja hwad tho saa wat a ham.

— Og saa ska' en nu ha' aa hør' i æ Bøj,
te den forbandede Flaani Mett' Fløj
baade Nætter og Daw' stor og drøwsker atte' ham!

Aa Jøsses, hwor bløw a da lid' ved æ Los
i Guer po æ Kjer'gaard! A sto' med no' anner
og glowed po Tolle-Thames hans Ko's;
a vender mæ om og gor ad æ Stett';
hvem trowr I, a møder, anner end Mett'!

---

faale, mer end forfærdeligt; *kanter*, oplivet; *hwell*, duelig, *spaa'e*, sparet; *haa'e*, ha' det; *wat*, vækkede; *Flaani*, Flane; *drøwsker*, higer heftigt; *æ Los*, foragtelig Benævnelse paa en ung Kvinde (svarer til det mandlige: Lømmel); *tolle*, enfoldig; *Ko's*, Kors; *Stett'*, Stente.

Hun bruser forbi mæ — søen! — kallepros;
æ Buend — de bred' saawal som de small' —
de blæst' jo om hind', som de war gal',
og a tær forsuer mæ — ja læd mæ ett band' —
men det er da bode sikker og sand',
te *de* haaj kost øwer syv Mark æ Al'!

Hwa' søen Stø' jen hun haar godt ved aa hed' sæ,
hun haar jo æ Faar og æ Kjærrest' te aa kled' sæ.
Men hwad haar en aan sølle Hjavl wal af Gled'?

Der sto' *a* og bid i æ Knud' af mi' Kled';
for hwad ka' æ hjælp', te en *viser* si' Vred'!
En er som en er,
som en bløw af Worherr',
og mukk' imud ham er der ingen der tær!

Men ta' den Kjærrest, en aan holder ve',
nej, det sku' no aalle ha' Low aa vær' te!
Og mo æ ett roves, saa mo æ wal hwiskes:
En Hjaani som Mett' — a tykkes hun sku' piskes!

Ja hwis *a* haaj Majt,
som blot a haar Ajt!

— Aae Jøsses endda, tho der taft' a æ Trajt!

7/2 1905.

---

kallepros, meget kjæphøj; *æ Buend*, Baandene; *tær*, tør; *forsuer'*, forsværge; *Stø'*, Stykke; *hed' sæ*, pynte sig; *sølle Hjavl*, sølle en; *Hjaani*, halvfjantet Fruentimmer; *æ Trajt*, Tragten.

MADS TAMMESES MAREN.

Mads Tammeses Maren haaj Bejlere nok;
hwer Sønde saa rend dæ paa Towten en Skok;
men hwa' skal en gjør med dem Piger saa smo,
hwem alle gefalle, men ingen maa fo?

De Bejler' de spejler dem sjel og dje Stads.
drøw Lojer og Skojer og Flanni og Fjas;
men ingen te Ringen war rigtig tepas,
for klared han Maren, han straaned paa Mads.

Ras Væwer han skræwer en Kjende for vidt,
og Pejer han sejer saa bettele ledt;
Jepp' holdt sæ for kroged, og Povel for rank,
og Wolle haaj aalle en Ør' i æ Bank.

Øg sø'n gi' der Or, og sø'n gi' der Daw';
den Bejlen te Maren kam aalle i Law';
ad Ore saa gik hun i Pever og Frø,
saa no war hun gro, hwor hun hejsen war rø'.

Men Maren hun kigger fræ Tammeses Lowt;
no holder der aalle en Kjæft paa æ Towt;
og Facet det bløw da, te Maren bløw sejn
te Tâf for æ Præjst og te Grin for æ Egn.

Husk end'le, I Pig'er, i Træsko og Skow:
Der tæ'skes, imen' der er nøj paa æ Low;
der kommer de Dage — ja det ved Worherr'!
da I vil ha' alle, men ingen ha' jer.

15/8 1899.

DENGAANG TE A WAR GYWT MED LAVS.

Dengaang te a war gywt med *Lavs*
  — aa jøsse, jøsse jammen!
da strented a med Gled' mi Klaws',
mi' Daa gik hen med Gammen.

For bejer Mand war ett end Lavs
  — aa jøsse, jøsse jammen —
de skjønnest' Ting a fæk tegavs,
og aalti' holdt vi sammen.

Men sin' saa bløw a gywt med *Klavs*
  — aa jøsse, jøsse jammen —
mi' Trow a føst haaj gin te Lavs
og no — no ga' a ham'en!

Men der fæk a sgi hwedt mi' Saws!
  — aa jøsse, jøsse jammen —
den Klavs det er det bare Snavs,
hwor aalt gaar ud paa Drammen.

Og mæler a en Muk mod Klavs
  — aa jøsse, jøsse jammen —
saa brøler han: „Herut, haraus!"
saa rød som Kok i Kammen.

Og blyw'r æ Gyw'r ett saat o Klavs
  — aa jøsse, jøsse jammen —
saa skir æ sajtens jetiddavs,
a drowner mæ i Dammen.

17/8 1899.

DA Æ BJÆR'MAND KAM.

Der *kam* en Trold fræ Daabjærgdojs:
Klump—Dump! *Hump*-i-Skump!
med Øwn' saa glown' som en Vækildsblojs,
for *han* maatt' ha' Brænd'vin far Awten!

For haar en Trold begynd' aa drikk',
Klump—Dump! Hump-i-Skump!
saa tø'ster han warr' end Kow og Krikk',
der trækkes te Trow om æ Awten.

Og po æ Pukkel af den Hallunk,
Klump—Dump! Hump-i-Skump!
dér hopped og danst en Brænd'vinsdunk
saa huel som æ Suel imud Awten.

Og søen han traj gjemmel Hønemues' —
Klump—Dump! Hump-i-Skump!
te æ Wand gik owenind a' hans Hues'
og nejenud indte Awten.

Saa fløw han da hen gjemmel Daabjærg Graw'
Klump—Dump; Hump-i-Skump!
saa æ Præjst kam ud uden Lu' heller Kraw'
og tint', han sku' himl' inden Awten.

Øwn, Øjne; *glown*, glødende; *Vækildsblojs*, Valborgblus; *haar*, har; *warr'*, værre; *Trow*, Vandtrug; *huel*, rund og buget; *Suel*, Sol; *traj*, traadte; *Hues'*, Hose; *nejenud*, nedenud; *Daabjærg Graw'*, Daugbjærg Kalkgrave; *Lu'*, Hue.

Saa *to*' æ Skjevl te aa pin' og spring'.
Klump—Dump! Hump-i-Skump!
te æ Klokk' begynd' i æ Torn aa swing'
og trowr, æ Degn rind' te Awten.

Og søen han traj gjemmel Ingedaal,
Klump—Dump! Hump-i-Skump!
te aal' dje Kokk' de saatt' sæ po æ Haal'
og kund' ett find' te Raan' mud æ Awten.

Ja, søen han stamped ved Sjørrup Kjar,
Klump—Dump! Hump-i-Skump!
te Pæ' Smed trimmelt om baag æ Krowmands Dar
og kam ett te hans Ved inden Awten.

Saa *kam* han slamprend' sønden om Vrow',
Klump—Dump! Hump-i-Skump!
te æ Hejst' gik baglænds med Harrer og Plow',
og kam laask ad æ Gord' inden Awten.

Og Koldkur Hus' fæk han søen te aa wakk',
Klump—Dump! Hump-i-Skump!
te Jens Bruus hwyst Bagkorre nied ad en Bakk'
og end' i en Grôf henad Awten.

æ Skjevl, Raden; *aa pin' og spring'*, løbe af al Magt; *Torn*, Taarn; *rind'*, ringede; *saat' sæ po æ Haal'*, satte sig paa Halen; *Raan'*, Rane, Hønsenes Pind; *søen*, saadan; *Kjar*, Kjær; *hans Ved*, Samlingen; *slamprend'*, om plump Løb og Gang; *Harrer og Plow'*, Harver og Plove; *laask*, løbsk; *Gord'*, Gaardene; *wakk'*, bæve; *hwyst Bagkorre*, slog Kulbøtter; *Grôf*, Grøft.

Hans *Træsko* de war saa faale tarr',
    Klump—Dump! Hump-i-Skump!
men hans Nies' og Ører haaj æ nø' warr',
  for *de* sto' i Døj under Awten.

Saa *laa* han da Damp mod en vilre Krowr:
    Klump—Dump! Hump-i-Skump!
og det war sgi der, hwor Kræn Haabro bowr,
  og stapper hans Pief' imud Awten.

Saa fløw han da ind imell' Haabro Hus',
    Klump—Dump! Hump-i-Skump!
te æ Drikkels' ret blarped a Kopp' og a Krus'
  og Kræn Haabro glemt hans: Godawten!

Æ Krowmands Dar røw han løs fræ si' Fals',
    Klump—Dump! Hump-i-Skump!
og æ Darkarm hænd' om æ Bjær'mands Hals,
  da han sto' i æ Stow' imud Awten.

Og nu begynd' da æ Skinting aa drikk',
    Klump—Dump! Hump-i-Skump!
saa læng' te han *kund'* bælg' i sæ for Hikk',
  for *de* 'el jo komm' ad æ Awten.

---

faale tarr', særdeles tørre; *Nies'*, Næse; *haaj æ nø' warr'*, havde det betydeligt værre; *i Døj*, i Dynd; *laa' Damp*, satte Kursen af al Kraft; *en vilre Krowr*, en anset Kro; *Pief'*, Pibe; *æ Drikkels'*, Drikkevarerne; *blarped*, skvulped; *hænd'*, hængte; *æ Stow'*, Stuen, *æ Skinting*, Asnet.

En trørr' Pots Anker med jawnhen Øl —
Klump, Dump! Hump-i-Skump!
den tæmt æ Skuel som en Fingerbøl
og rat atter mie inden Awten.

Og band' en Spuns ham lovle haadt,
Klump, Dump! Hump-i-Skump!
han stemt'en ind med hans Tommeltot,
saa det prost i hans Skjek under Awten.

Og Rumpunsflasker, de stur' som smô —
Klump—Dump! Hump-i-Skump!
— han knak dje Hals mud hans sture Tô,
som en knækker en Lopp' imud Awten.

Hwer Brændvinsbimpel, hwer Vinglajsdrep
Klump—Dump! Hump-i-Skump!
— han suet æ ud te den sidste Sep,
som en Snog suger Dôg om æ Awten.

Der bløw *ikki* en Droef' te aa drikk' heller spild',
Klump—Dump! Hump-i-Skump!
og æ Wand det sak nok en Al' i dje Kjeld',
og Folk war swær ædru — en Awten.

Men no begynd' sgi æ Bjær'mand aa dryw';
Klump—Dump! Hump-i-Skump!
tho far maatt' han traw', men no ku' han flyw'
og now Daabjærgdojs inden Awten.

---

trørre, tredive; *jawnhen*, ret godt; *tæmt'*, tømte; *æ Skuel*, Kjæltringen; *rat*, rakte; *stemt'*, trykkede; *Tô*, Taa; *Sep*, Draabe; *ikki*, ikke, en Forstærkning af *ett; Droef'*, Draabe; *sak*, sank; *dje Kjeld'*, deres Brønd; *dryw'*, drive, rave; *Dojs*, Daas, Høj.

Saa drøw som en Torren han Øster opo
Klump—Dump! Hump-i-Skump!
Hans Skjek det slævt' saa laang ad æ Ô,
som en Togger slæver mud Awten.

$^{23}/_{5}$ 1910.

HJEM FRÆ PLOWGILD'.

Se, Slidder og Sladder er der nok, der vil før',
og Løwn og Komeddi' ka' en sajt faa aa hør',
men hwis I vil lyd' te forstandig Taal',
saa skal a hwerken dejt' heller praal'
men baare betrow jer en mærkele Spel,
der justemint er passired mæ sjel;
og det a fortæler jer, det ska' sgi særd',
for *det* er saa sikker, som a sejjer hêr:

Naa, det war en silde Awtenstaan'
med ingen Stjanner og ledtle Maan';
det war søen omkring ved Se-Hansdastid',
æ Byg war lig' betint paa aa skrid',
æ Hawer det samm', men *det* vild' bi'
og si, hwad æ Byg fæk lawed i Stand,
og om ett Worherr' sku' send' en Taar Wand.

Torren, Torden; *opo*, paa; *Skjek*, Skjæg; *æ Ô*, Aaen; *æ Togger*, Fiskevaad; *Slidder*, Sludder; *Komeddi'*, Opdigt; *særd'*, sæde, passe; *skrid'*, bryde gjennem Skederne.

Det war lig' under Minnet, om no a ka' how';
der war Lys i gammel Jehannes'es Stow';
a haaj wot opp' te Ywers aa plow';
no træn' a saa Fandens haadt te aa sow',
det war knap, en kund' hold æ Brikker opp';
jaja, vi *haaj* jo faat en Pa' Kopp',
— æ Kaal fæ' jen, får han, æ Pløg,
kjor' hjem te Kaaren med Vovn og Øg.

A gik saa fredle, som Folk ka' go;
a fomlt i æ Lomm', om a haaj mi' Skro;
a war ett saa fuld, a ku' stywle sto,
saa læng' da a kund' ta' Støtt' ved æ Dig'.
A gik og summed paa manne Slavs Lig',
a tint paa æ Ho's, der snaar' sku' fuel,
paa bette Jens, der i Maaen skuld' i Skuel,
paa hwad en haaj handelt, og hwad en haaj snødt;
det sidst' skuld' en inden si' Død ha' fortrødt.

Og a tint paa Kaaren, der lo derhjemm'
og sajtens hwerken ku' dums heller dremm',
fordet te æ Stoder gik her og vrødt;
for nær a er søen saa pasle fuld,
saa haar a aaltid en Hjat' af Guld.

Minnet, Midnat; *Ywers*, Ivers; *træn'*, trængte; *æ Brikker*, Øjnene, Gluggerne; *en Pa' Kopp'*, et Par Kaffeknægte; *æ Pløg*, Pløgen, slusket Mandfolk; *Kaaren*, Karen; *fredle*, fredelig; *fomlt*, følte efter; *stywle*, saa meget vel; *summed paa*, overvejede; *manne Slavs Lig'*, allehaande Ting; *tint'*, tænkte; *Ho's*, Følhoppe; *fuel'*, fole; *fortrødt*, fortrudt; *dums heller dremm'*, smaasove eller drømme; *æ Stoder*, Stodderen, hendes Mand; *vrødt*, rodede; *pasle*, tilpas; *Hjat'*, Hjerte.

Naa, a bløw ved aa stummel astej;
a holdt mæ det bejst a kund' o æ Vej,
indte a nowed Kræn Søndergords Vrej.

Der war' æ, som nøj haaj gin mæ en Pót;
og kjek! bløw aalt saa kwollendes swot
som mødt o æ Lowt, nær hwer Log' er lot;
og lig' som en rædle Hund to' po
jestejes hesøwer vejsten æ Ô,
der er nøj, der vil list' en Løkk' om mi' Furd
og ryw' mæ baglænds om o æ Jurd!
Og no kan I flir', og no kan I snakk' —
men her begynd' mi' Gummer aa hakk',
for a hører en Stemm',
og det war den Slemm',
der trimmelt To øwer Kistelbakk'.

Gud spaar' jen evig for aal Ting ûnd,
hwad enten det saa ska' mød' Præjst heller Bûnd'!

Saasnaar' a ku' mærk, te hwad Sid' det vild' raw',
a fæk mi' Kjep flytt' øwer i mi' Kaw';
det sled i mi' Bowser, det røw i mi' Maw';
saa ræj haar a aalle wot i mi' Daw'!

---

stummel, snuble; *o æ Vej*, paa Vejen; *nowed*, naaed; *Vrej*, Sving; *en Pót*, et let Stød; *kjek!*, én-to-tre!; *mødt o æ Lowt*, midt paa Loftet; *hwer Log' er lot*, hver Luge er lukket; *rædle*, fæl; *to' po*, tog paa, gav Hals; *jestejes*, et eller andet Sted; *hesøwer*, histovre; *æ Ô*, Aaen; *Furd*, Fod; *flir'*, grine i Skjægget; *trimmelt To*, trimlet Taa, slog Kulbøtter; *ûnd*, ondt; *Bûnd'*, Bonde; *raw'*, rave, hælde; *mi' Kaw'*, Kejthaand, venstre Haand; *wot*, været.

A rend', og *a* fild', og *a* fild' og *a* rend';
a tyt, a maatt' vær' ved *Verdens* End',
men bejje mi' *Træ*sko stod faast i æ Saând,
den jen' kam aalle forbi den aan.

A lo ad æ Jurd som en vælted Skru',
mi' Kjep en bette Graan vejsten mi' Lu'.
A tint' o manne kristele Urd,
som a haaj lær' af mi' Faar og mi' Muer;
a prøved føst aa løs' fræ æ Burd,
men mi' Howkommels' haar aalle wot gue,
og det, a fæk saa', war nø' fuldajte Slurd.

A lowed Worherr', om han kjend' mæ nø' Raa',
aa tejn' mæ te Aalters i Maaen den Daa;
den fatte Ma' Sah sku' faa en Skipp' Maalt,
og Bette Drejs en Stykk' aa æ Gaalt.
— Gud naad' mæ — a fæk æ saa naple holdt!

Det bløw mæ helsen en stywle Bied;
æ Bjenn' vild' op, men æ Hued vild' nied.
A to' i æ Lyng og stinned mi' Nakk',
men a ku' hwerken flikk' heller flakk',
a tyt, det gi' rundt med æ hiele Bakk';
æ stur' Kaphyw war saat po en Bor';
æ Hywl rend' rundt, og æ Dæwl han kjor'!

---

fild', faldt; *a tyt*, det forekom mig; *Saând*, Sand; *lo ad æ Jurd*, laa langs med Jorden; *Skru'*, Tørveskrue; *en bette Graan*, en lille Smule; *Lu'*, Hue; *naple*, knap nok; *en stywle Bied*, et haardt Stykke Arbejde; *stinned*, gjorde stiv; *hwerken flikk' heller flakk'*, ikke komme ud af Stedet; *en Bor'*, en Hjulbør; *kjor'*, kjørte.

Hwad sin' der passired, ka' Kaaren sgi how';
a fand' mæ te Sengs i wor pænest' Stow',
saa syg, te a hwerken ku' drewl' heller drow',
og Kaaren war værkle, og a maatt' low',
te hwis a mir to' te Ywers aa plow',
a aalle vild' legg' mæ ved *Kistel* aa sow'.

11/6 1908

Æ SPØGELS'.

A kam op ad Resendaal
og øwer æ Brow ved Mølgord;
der a mødt' en Treals-Kaal,
det war den død' Jens Kjølgord.
„Haah!
Haah!
A faar aalle Naad'!
A haar kwol' mi' Nobomand,
og a haar brænd' mi' Laad'!"

A kam te aa bevverist',
som jen der blywer koldslavn;
Bette Ko's og Jøsses Krist!
A sto' som a war troldtavn.
„Haah!
Haah!
A faar aalle Naad' —"

---

sin', siden; *how'*, huske; *drewl' heller drow'*, knap nok trække Vejret; *værkle*, vred og sur; *aa plow'*, at pløje; *Kistel*, Hedebanke paa min Fars Mark; *Brow*, Bro; *Kaal*, Karl; *kwol'*, kvalt; *bevverist'*, skjælve stærkt; *koldslavn*, greben af Koldsygen.

Mi' Kuen' haaj faat en Baaen mir,
derfor haaj a hat møj Rend;
æ Daw' war' kort', æ Suel war nier,
æ Maan' haaj faat si' Nøj tænd'.
„Haah!
Haah! —"

A war blêg, men Jens war swot.
„Aa Gud! do mo ett haad' mæ!
for war a ogsaa slem te'e Kwot
saa mo do no bewaar' mæ!"
„Haah!
Haah! —"

Saa laa' a Damp da som en Røj
hen øwer Blød' og Knoldkjår;
mi' Hueser de løf fuld' af Døj,
endda de far war aaltarr'.

A vild' jo rend' æ Spøgels' træt;
det bløw for haa'dt te mi' Sid'.
Da a haaj rend den hal'e Næt,
vi war ino ali'sid'.
„Haah!
Haah! —"

Nøj, Ny; *swot*, sort; *haad'mæ*, hade mig; *Kwot*, Kort; *Blød'*, moradsige Kjær; *Døj*, Dynd; *far*, før; *aaltarr'*, aldeles tørre; *ali'sid'*, jævnsides.

Og bløw æ *te*, a fæk nø' Len
— og Len det fæk a somm'sind' —
saa lisse snaar, a sak ijen,
det brøll' imud mi' Tromm'hind':
„Haah!
Haah!
A faar aalle Naad'!
A haar kwol' mi' Nobomand,
og a haar brænd' mi' Laad!"

Det to' mi' Lu' o Kistelbakk',
det war ett te aa hold' ve'e;
mi' Hor det løwt sæ i mi' Nakk',
mi' Skjot war wot af Koldswed.

Ja der war hejsen Faar' paa Fæ'd
— det war ett nøj a *tint'* jenn';
a rend', saa for mi' Træskobed',
der stented Kamp- og Flintstjen'.

Sø'n kam a ind til Resengord',
men aalste' war æ Pwot lot;
æ Hund' de glammed lisse sor';
baag hwer en Rud war swot, slot.

Len, Lindring; *somm'sind'*, undertiden; *sak*, sank; *Lu'*, Hue; *Hor*, Haar; *løwt sæ*, løftede sig; *Skjot*, Skjorte; *wot*, vaad; *hejsen*, ellers; *tint' jenn'*, tænkte bare; *stented*, sprang heftigt; *sø'n*, saaledes; *aalste'*, alle Steder; *æ Pwot lot*, Porten lukket; *lisse sor'*, hvert Øjeblik.

Men lig' hwor no han bowr Jens Gaad',
I ved: mi' Ku'ens Hal'bror —
dér faarer a søndenom æ Laad'
og vejstenom æ Kalgord.
„Haah!
Haah! —“

Æ Spøgels' han war hejs' ett sien,
han flywer om æ Laad'swing,
saa Bankerot og Taag' og Stien
det danst som anner glaad' Ting.

Æ Nøj war gaven for en Blaan';
da gaalt' æ Kokk' i Mølgord,
a vend' mæ, som a lig' sku' daan',
da sak den laang' Jens Kjølgord:
„Haah!
Haah!
A faar aalle Naad'!
A haar kwol' mi' Nobomand,
og a haar brænd' mi' Laad!“

$^{23}/_{1}$ 1905.

GAMMEL KA' BAKK'.

Er æ Plads mærked aa, sæt æ Arbed' i Gaang,
fo nø' Mergel laa op po æ Brink!
Spyt en Kjend' i jer Næv', far I tar om æ Staang,
for saa lider jer Arbed' saa flink.

Kalgord, Kaalgaard; *hejs*, ellers, *Blaan'*, Sky; *mærked aa*, mærket af (til Mergelgraven); *æ Arbed'*, Arbejdet; *nø'*, noget; *en Kjend'*, lidt; *æ Staang*, Staalstangen, hvormed Mergelen brækkes løst.

Der ska' jawn hænges i her ved gammel Ka' Bakk',
hwis a ett som en Toj' vil stent' rejn fræ æ Brakk'.
Læd mæ si, te jer Skovl' de ka' go, bette Kaal',
    læd mæ si, te jer Skovl' de ka' go!

A er Enki og gammel, og jenne om aalt,
    og ikki *jen* Kjeft en ka' trow!
De haar tavn a' mi' Tow, de haar staaln a' mi' Maalt,
    de haar malked mi' jenywed Kow!
Men misæl om de sø'n lurer gammel Ka' Bakk'!
A ska' wal fo en Urd med de Fyrer aa snakk'.
Læd mæ si, te jer Skovl' de ka' go, bette Kaal',
    læd mæ si, te jer Skovl' de ka' go!

Ja saamænd er æ Hus' baade gammel og ring',
    og æ Taag hænger nejle te Drep,
og mi' laangtænded Øg de er brødt paa dje Bring',
    og a sjel stolter aa *ved* æ Kjep.
Men æ Skatter maa klaares, æ Gord holdes opp',
om saa det ska' knaag' i hwer Navl' og hwer Stropp'!
Læd mæ si, te jer Skovl' de ka' go, bette Kaal',
    læd mæ si, te jer Skovl' de ka' go!

A haar ett danst paa Rueser saa ledt som paa andt,
    a fæk aalle danst møj i mi' Daw'.
A maatt' ta' mud æ Gord med si' Gjeld og si' Pant,
    og den Se' gir kuns smaat i æ Traw'.

---

jawn hænges i, hænges godt i; *Ka'*, Karen; *en Toj'*, Tøjte; *stent' rejn fræ æ Brakk'*, aldeles gaa fra Gaard og Grund; *te*, at; *jenne*, alene; *tavn a' mi Tow*, taget af mit Uld; *staaln*, stjaalet; *jenywed*, enøjede; *Urd*, Ord; *Taag*, Tag; *hænger nejle te Drep*, hænger lavt til Dryp; *brødt*, brudt (af Seletøjet); *stolter aa*, stavrer af Sted; *Rueser*, Roser, *andt*, andet; *Se'*, Udsæd; *æ Traw'*, Traven.

Om æ Stolper er skjøv', om æ Væggi er vind'
stor æ Gord paa si' egn, og *ino* er 'en min!
Læd mæ si, te jer Skovl' de ka' go, bette Kaal',
læd mæ si, te jer Skovl' de ka' go!

Der er nøj i wor Hjat', te vi knap ka' forsto,
som ka' rør' wos ved sø'n en Krumm' Jurd;
nær æ Towt' legger grønn', og æ Kuen æ saa mô,
det ka' bind' jen paa Haând og paa Furd.
A vild' gjan' sej' med Sand', nær a sto for Worherr':
A haar stridt for mi' Grund, do faar ta' e, som det er!
Læd mæ si, te jer Skovl' de ka' go, bette Kaal,
læd mæ si, te jer Skovl' de ka' go!

22/1 1910.

MI' NANNE, JA.

Der gor en O her vejsterpo
med Fleg omkring og Kwanne, ja;
aak, der war det en Lyst aa go
i Awtensdôg med Nanne, ja!

Æ Suel er nied', men øwer æ Hied'
der flywer en Pa' Tanne ja;
æ Gjej han slaar, æ O den gor
med aal mi' Sind mud Nanne, ja.

Towt', Tofterne; *æ Kuen*, Kornet; *mô*, modent; *sej' med Sand'*, sige med Sandhed; *ta' e*, tage det; *æ O*, Aaen; *Fleg*, bredbladet Græsart; *Kwanne*, en Skjærmplante; *Awtensdôg*, Aftendug; *Tanne*, Terner; *Gjej*, Gjedden.

Nys drøw en Æl; no kam en Hwæl
som fræ wor Møllers Swanne' ja;
aak, de er tow, ka' sow i Row,
nær a mo tink' paa Nanne, ja.

Æ Nætter er no mørk' og kold',
æ Vejlo wot og wande, ja,
men a gaar øwer Kjår og Knold'
og vejsterud til Nanne, ja.

Der stor en Lys i Nannes Rud'
for mæ og ingen anner, ja,
te ett a gor i Syk derud'
men vinder hjem te Nanne, ja.

Ved Pig'erbøen det tit er swær
aa skjell' æ Own' fræ Kjanne' ja,
men det ta'r a mæ aalle nær,
saalæng' a haar mi' Nanne, ja.

For gor æ gjemmel ondt hæ' godt,
og stige' heller strande' a,
saa er *hun* mej i mi' Komplot,
mi' Dawsens Gled', mi' Nanne, ja!

10/8 1902,

Æl, Byge; *Hwæl*, Skrig; *Row*, Ro; *wot og wande*, vaadt og vandet; *Kjår*, Kjær (Flertal); *Syk*, Synk; *skjell'*, skille; *æ Own'*, Avnerne; *Kjanne'*, Kjærner; *gjemmel*, gjennem.

Æ MUES'PIG'.

No sø'n vil do aaltsaa forlaad' mæ, Jens Fløj,
og læd mæ sejj' jenne aa sørr'
og græd' ved mi' Stripp', nær a malker mi' Kow,
og sukk', nær a ponner om mi' Tørr'!
Hvor jenle a faar æ ved Awten, Jens Fløj,
nær æ Folk er gan hjem fræ æ Mues',
nær æ Røøg fræ mi' Skorsten den drywer saa laant,
og do plejer aa komm' her med en Rues'!

Den Daa a plot Krusbær ved Sejbæk, Jens Fløj,
og do fæk mi' Buttel aa bær',
da skuld' en saa' nej te di' Haånd og di' Trow,
saa haaj en wot fri no for aa græd'.
Ja hwis en haaj aalle holdt af dæ, Jens Fløj,
saa haaj æ wot letter' no aa løw';
men som Verden no jen Gaang haar lawed wor Sind,
ja saa vil vi sommjest hinaan' bedrøw'.

Men stø'st af de Sorger, do gjord' mæ, Jens Fløj,
war den, te a ett kan dæ glemm';
a hower hwer Tor' og hwer Blink i di' Yw',
og nok saa ring' en Bevren i di' Stemm'.

---

sø'n, saaledes; *sejj'* sidde; *jenne*, alene; *sørr'*, sørge; *Stripp'*, Malkespand; *ponner*, smaapusler; *jenle*, enlig; *gan*, gaaet; *æ Mues'*, Mosen; *laant*, langt; *aa*, at; *Rues'*, Rose; *Daa*, Dag; *plot*, plukked; *Krusbær*, Tyttebær; *Buttel*, Bærspand; *saa'*, sagt; *Trow*, Tro; *haaj*, havde; *wot*, været; *aalle*, aldrig; *løw'*, leve; *sommjest*, næsten altid; *hower*, husker; *Tor'*, Taare; *Yw'*, Øje.

Og nær no den bette er føj dæ, Jens Fløj,
kaski do da lenner po mi' Dâr;
og saa ta'r do mi' Haând for en jenle Graan Staând,
men' æ Frøer di' synger i æ Kjar.

$^{26}/_{1}$ 1905.

RØJTER-ANNERS OG HANS MUER.

Tho a er jo Røjter, og a er fræ *Fløj*,
mi' Muer hun kam jo fræ *Trøwed.*
Hun nær' sæ som Skræjer, ilav a bløw føj.
og aaltid med Armud hun døwed.
Hun ried og stak æ Næt med æ Daa
og gløj' saa geswindt hinne Ja'en;
det er træls aa vær' te, nær en nap tær vær' glaa,
for æ Fød' ska'en ha', ja det ska'en.

Hun war kuns en sperrise, lilajte Kwind',
men som hun kund' brug' hinne Finger';
ja nær en Naals Tro' hun sku' risp' heller twind',
de gik som æ Lærki si' Vinger.
Og som hun da kund' handtir' hinne Saws!
Hwer øwles Strimmel fæk a'en,
hwer Tro' og hwer Trumm', der fild aa fræ æ Klaws',
for æ Bø'en ska'en gled', ja det ska'en.

---

den bette, Barnet; *føj*, født; *en jenle Graan Staând*, et Øjeblik; *men'*, mens; *æ Kjar*, Kjæret; *døwed*, døjet; *gløj'*, glødede; *Ja'en*, Jærn (Persjærn); *nap*, knapnok; *glaa'*, glad; *sperrise*, spinkel; *lilajte*, temmelig lille; *Finger'*, Fingre; *Tro'*, Traad; *Saws*, Saks; *øwles*, overflødig; *Trumm'*, Garnende; *Klaws'*, Garnfed.

Der sto i wor Kalgo' en jenle Pa' Kôl,
og nær hun no rigtig vild' gott' sæ,
og ind' war for mørk te aa træj' hinne Nôl,
saa kam hun herud og saatt' sæ.
Saa sang hun en Vis' om Sorrig og Gled',
og somtid' a tykkes, a ka' en;
for det, som si' Muer haar lær' jen aa kwed',
det ska'en hold' aa, ja det ska'en.

Æ Dôg ku' begynd' aa trill' i æ Kôl,
og Folk ku' forlængst vær' i Sengi,
men hun haaj no glemt baade Pesja'n og Nôl
for aall' de Fowl' i æ Engi.
Og a laa og sov ind mud hinne Knæ,
— for bette og stummelwon wa'en —
indte hun saa wat mæ og bor mæ derfræ;
for de smo ska'en sorr' for, det ska'en.

Gud ved, hwad hun tint', nær mæ sølle Baa'n
hun kyst, men' æ Skyer saatt' Gorer?
Nær a vaavnt op, fand' a Dôg po mi' Haând;
a tinker, det war hinne Torer.
Saa haaj hun wal grædt for den Lykk', der forswand',
hwormøj hun saa tegged og ba'en,
den Daa de som Lig bor Jens Fisker i Land;
for rykkes og revves det ska'en.

---

sto, stod; *Kalgo'*, Kaalgaard; *Kôl*, Kaal; *kwed'*, kvæde; *Dôg*, Dug; *haaj*, havde; *Pesja'n*, Persjærn; *Fowl'*, Fugle; *stummelwon*, usikker paa Benene; *wat mæ*, vækkede mig; *men'*, mens; *Gorer*, Lyrer (lange hvide Natskyer).

Aaja sølle Muer, der saa sjalden war glaa'!
Hun bløw nok nøj blêg mud æ Sidsten;
men blêger' end nowtid hun war nok den Daa,
de kam og laa' hind' i Kisten.
Der er manne, der ta'r fræ Tusind æ Fød'
og sjel ett gjør Nytt' for en Kja'en,
men sø'n bette Kwind', der haar slæft sæ tedød',
hind' ska'en sætt' høt, ja det ska'en.

Ja, nær en ret tinker ved aal den Fortrær,
der gjør hwer en fatte te Hejring,
saa hwisker en somtid': Aa, war *do* Worherr',
saa skuld' der skam ski en Forbejring!
Men no mo a ud aa si te æ Kow,
om æ Gjewt 'en haar ædt, som a ga'en;
no er æ paatid', te æ Høwder faar Row;
for æ Kyer ska'en pass', ja, det ska'en!

20/11 1904.

GAMMEL KJÆRLIGHIED —

Vi er bløwen nøj aaldre, Kræn Nargord,
og wor Øwn ka' ett wal skimm' æ Dar',
og wor Kinder er gro, og wor Hinner er blo,
og vi spilder æ Mad aa æ Far'.
Vi er bløwen nøj stogend, Kræn Nargord,
og æ Kjæp den mo værg' for æ Bjen',
og æ Vægg maa gi' Støtt', nær æ *Træsko* ska' flytt',
og æ Furd maa ta' Wor' o æ Stjen'.

---

nowtid', nogensinde; *Kja'en*, Kjærne; *høt*, højt; *Fortrær*, Fortræd; *fatte*, Fattig; *Hejring*, sølle forsømt Skabning; *ski*, ske; *Forbejring*, Forbedring; *Gjewt*, Givt; *Row*, Ro; *Kyer*, Køer; *nøj aaldre*, hen paa Alderen; *skimm'*, faa Øje paa; *blo*, blaa; *æ Far'*, Fadene; *stogend*, foroverbøjede; *æ Bjen'*, Benene; *nær*, naar; *ta Wor'*, tage Vare; *o æ Stjen'*, paa Stenene.

Det war alln i æ Føsten, Kræn Nargord,
da war vi en bette Graan lin',
og wor Øwn' de war klaa', og wor Tanker war glaa',
og wor Klejmon war flunkend' og fin'.
Aa, saamøj en tyt om dæ, Kræn Nargord,
nær do mødt' mæ dernied' i æ Kjår,
og do løwt' mæ i Land øwer Vilder og Wand,
for æ Engi war sjalden ret tarr'.

Ka' do how', te do kyst mæ, Kræn Nargord,
en Sønde, a band' dæ di' Kled'?
A ved aalle nø' Daa, a haar wot snaar saa glaa',
og ino kan a græd' ved mi' Gled'.
Men si' Sindlav den hwerrer, Kræn Nargord,
og *wor* Suel gik jo snaar' for en Blaan';
for som Wand skjeller Hy, ja som Himmelens Sky,
saa skjelles jen Ven fræ enaan'.

Aa, saa jenle en haar æ, Kræn Nargord,
og saa laangle æ Daw' læd' sæ slid'!
Men en ta'r jo si' Torn, og en bærer si' Born,
saalæng' en mo her go og strid'.

---

alln, anderledes; *æ Føsten*, ens første Tid; *da war vi en bette Graan lin'*, da var vi skam smidige; *klaa'*, klare; *glaa'*, glade; *Klejmon*, Klæder; *tyt om dæ*, holdt af dig; *æ Kjår*, Kjærene; *how*, huske; *Sønde*, Søndag; *Kled'*, Tørklæde; *aalle*, aldrig; *wot*, været; *ino*, endnu; *hwerrer*, vender, forandrer Retning; *Blaan'*, Sky; *Wand skjeller Hy*, Vand bortfører Hø; *enaan'*, en anden; *jenle*, enligt; *laangle*, langtrukken; *Torn*, Tørn; *Born*, Byrde.

— Læd wos saa komm' te Stumlen, Kræn Nargord,
og forglemm', hwad der ett ka' vær' alln!
Ka' *do* skimm', om æ Hyld' ino stor med si' Fyld',
for de sejer, æ Blaad' ska' vær' faldn.

16/10 1905.

JENN' HJEMM'.

Æ Blaanner de drywer,
og æ Swaanner de flywer,
og æ Fowl' de flokkes i æ Kjâr;
æ Blaad' de salder,
og æ Hawl de ralder,
og æ Blæst den ta'r i æ Dar'.
Men a sejjer ind' ved æ Skyw'
og tarer æ Dôg af mi' Rud;
for nær en æ gammel, og æ Knoger er styw',
er ind' saa laant bejer end ud'.

Æ Suel den skjenner,
og æ Skyg' den gjenner,
og æ Kokk' de gaaler saa glaad';
æ Plejl den pikker,
og æ Klokk' den dikker,
og æ Ugl' — hun sejjer o æ Laad'.

Stumlen, Vaklen; *æ Hyld'*, Hyldetræet; *si' Fyld'*, Træernes Blomster eller Blade; *jenn' hjemm'*, ene hjemme; *æ Blaanner*, Skyerne; *Fowl'*, Fugle; *salder*, aftager; *ralder*, rasler; *sejjer*, sidder; *æ Skyw'*, Bordskiven; *nær*, naar; *æ Knoger*, Lemmerne; *laant*, langt; *æ Kokk'*, Hanerne.

Men a ska' *wal* hold' mæ i Rumm',
for ind' er det mjest' af mi' Gled';
nær føst det slaar ind med aa bus' af Nordowst,
saa blywer æ Brokk' i hans Red'.

Æ Gord blywer gammel,
æ Laad' krykker sammel,
og æ Sals haar en Klink' i si' Dar;
æ Tækki er røwn,
æ Fløj den er fløwn,
og æ Gowl den hwæler te Nard.
Men hwad vil ett hæld' og forfald',
om Naadens Visdom ska' raad'!
Faar a wal end aalle æ Kukmand aa hør',
a høt ham da føst baag æ Laad'.

Ja, her haar a sungen,
og her haar a sprungen,
og her haar a hat mi' Kon Gled';
og her haar a sowed,
og her haar a plowed,
saasnaar æ Tiddaws var tered';
og her haar a gavn med mi' Maag',
og her haar a funden mi' Fød',
og her haar a tavn mod det bette Krumm' Hjem,
ilav mi' Forælder de død'.

---

bus', storme (om Vinden); *Brok*, Grævling; *Gord*, Gaard; *krykker sammel*, synker sammen; *æ Sals*, Stuehuset; *Tækki*, Taget; *røwn*, revet; *Fløj*, Vindfløj; *hwæler*, helder; *Nard*, Nord; *Kukmand*, Gjøg; *Kon*, Smule; *Maag'*, Mage; *bette Krumm'*, bitte Smule.

Mi' Faar' saatt' Snaare',
mi' Muer hun kaare'
imell' hun gik med æ Ryw';
men da de bløw kroged,
og æ Øwnsyen doged,
de so som no a, ved æ Skyw';
de listed sæ ud te æ Hjørn';
der kund' de saa knøw sto og kig';
no legger de inden æ Kjerregordstett'
ledt nurden den søndele Dig'.

Æ Vief' hun skriger,
o' æ Blæst den stiger,
og æ Popler haar tront med aa swing';
æ Regn den pilrer,
og æ Vildgjæs hwilrer,
og æ Ugl hun letter o æ Ving'.
Ja, Ungdom og Gled' de er henn',
og Sommerens Daw' de er drøwn',
og den der ett mir faar en Lærki aa hør',
han tinker paa dem, der er fløwn'.

1/8 1902.

---

kaare', kartede; *doged*, dugget; *so*, sad; *tront*, travlt; *pilrer*, smaa regner; *hwilrer*, larmer; *drøwn'*, dreven væk.